

Hodnocení Systému krátkodobých dluhopisů

**podle zásad stanovených pro infrastruktury
finančního trhu (FMI)
podle klíčových faktorů (KF)**

Vypracoval: Petr Kocfelda
odbor metodiky a rozvoje platebního styku
sekce peněžní a platebního styku

28. prosince 2018

1. Úvod

1.1. Obecný rámec

Výbor pro platební a vypořádací systémy (CPSS) a Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (IOSCO) vypracovaly a vydaly v dubnu 2012 zprávu *CPSS-IOSCO Zásady pro infrastruktury finančního trhu* (dále jen „Zásady PFMI“). *Zásady PFMI* poskytly nové mezinárodní standardy pro infrastruktury finančního trhu (FMI), včetně systémově významných platebních systémů (PS), centrálních depozitářů cenných papírů (CSD), systémů vypořádání obchodů s cennými papíry (SSS), ústřední protistrany (CCP) a registrech obchodních údajů (TR). *Zásady PFMI* rovněž stanovují pět povinností centrálních bank, regulátorů trhu a dalších orgánů relevantních pro FMI ve vztahu k regulaci, dohledu a dozoru (oversight) u FMI.

Zásady PFMI obsahují tzv. disclosure framework, tj. *Rámec pro zpřístupnění informací u infrastruktur finančního trhu* (dále jen „Rámec pro zpřístupnění informací“) a *Metodiku hodnocení zásad pro infrastruktury finančního trhu a povinností příslušných orgánů* (dále jen „Metodika hodnocení“), jejichž cílem je podpořit dodržování zásad a odpovědností stanovených v *Zásadách PFMI*.

Rámec pro zpřístupnění informací slouží jako významný vstup pro metodiku hodnocení. *Metodika hodnocení* poskytuje vodítko hodnotitelům při hodnocení dodržování 24 zásad a pěti povinností stanovených v PFMI. *Rámec pro zpřístupnění informací* a *Metodika hodnocení* jsou navrženy tak, aby podpořily větší transparentnost, objektivitu a srovnatelnost hodnocení dodržování zásad PFMI.

1.2. Rámec pro vypořádací systémy provozované centrálními bankami

Zásady PFMI obsahují 24 zásad pro infrastruktury finančního trhu (FMI), kterými jsou systémově významné platební systémy (PS), centrální depozitáře cenných papírů (CSD), systémy vypořádání obchodů s cennými papíry (SSS), ústřední protistrany (CCP) a registry obchodních údajů (TR). Ne všechny zásady jsou použitelné na všechny FMI. Na významné vypořádací systémy s cennými papíry se vztahují zásady č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 a 23.

Kromě toho, Výbor BIS pro platby a tržní infrastruktury (CPMI) vydal v srpnu 2015 dokument „Aplikace Zásad pro infrastruktury finančního trhu na finanční infrastruktury centrálních bank“, který uvádí, že zásady jsou aplikovatelné jak na finanční infrastruktury soukromého sektoru, tak na finanční infrastruktury centrálních bank. Nicméně existují výjimky, kdy na infrastruktury centrálních bank jsou tyto zásady aplikovány odlišně, resp. se na ně nemusí vztahovat, neboť uvedenou problematiku řeší centrální banky komplexně v rámci svých specificky centrálně-bankovních činností. Jedná se konkrétně o zásadu č. 2 – Řídící a kontrolní systém, klíčový faktor č. 3 a 4, zásada č. 3 – Rámec pro komplexní řízení rizik, klíčový faktor č. 4, zásada č. 4 – Úvěrové riziko, zásada č. 5 – Zajištění – kolaterál, zásada č. 6 – Marže, zásada č. 13 – Pravidla a postupy pro případ selhání účastníka, zásada

č. 15 – Obecné obchodní riziko a zásada č. 16 – Riziko úschovy a správy a investiční rizika.

Na Systém krátkodobých dluhopisů, což je významný vypořádací systém s cennými papíry, který je součástí centrální banky, lze z toho důvodu uplatnit pouze zásady č. 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22 a 23. Tato skutečnost je v hodnocení zohledněna.

2. Cíl hodnocení

Hodnotitelem Systému krátkodobých dluhopisů je sekce regulace a mezinárodní spolupráce, odbor regulace platebního styku a finančních inovací, referát regulace platebního styku a oversight.

Hlavními zdroji informací pro hodnocení Systému krátkodobých dluhopisů byly dokumenty uvedené v příloze tohoto hodnocení a průběžné konzultace s věcným správcem systému.

Cílem hodnocení je zjistit, zda vypořádací Systém krátkodobých dluhopisů odpovídá mezinárodně uznávaným standardům nazvaným *Zásady PFMI* vydaným Bankou pro mezinárodní platby (BIS), Výborem pro platební a zúčtovací systémy (CPSS) a Technickým výborem Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (IOSCO) v dubnu r. 2012.

Hodnocení se řídí a je strukturováno podle tzv. disclosure framework, tj. *Rámce pro zpřístupnění informací a Metodiky hodnocení*, jejichž cílem je podpořit dodržování zásad a odpovědností stanovených ve *Zásadách PFMI*.

Souhrnné hodnocení dodržování stanovených zásad včetně doporučení je uvedeno v části 4. tohoto dokumentu, podrobná hodnotící zpráva je uvedena v části 5. tohoto dokumentu.

3. Základní informace o Systému krátkodobých dluhopisů

Tento oddíl popisuje Systém krátkodobých dluhopisů (dále jen „SKD“), který představuje systémově významný vypořádací systém s cennými papíry v České republice.

SKD je systémem, který je centrální evidencí (registrem) zaknihovaných cenných papírů ve smyslu *§ 33 odst. 2 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů* a *§ 92 odst. 3 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění*. SKD je vypořádacím systémem transakcí se zaknihovanými cennými papíry vedenými v této evidenci ve smyslu *§ 33 odst. 4 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů*. SKD je vypořádacím systémem s neodvolatelností příkazu k vypořádání ve smyslu *zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění*.

Pravidla SKD stanoví Česká národní banka (dále jen „ČNB“) podle *§ 85, § 92 odst. 3 zákona o podnikání na kapitálovém trhu v platném znění* a podle *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. července 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012*, ČNB je provozovatelem SKD (provozovatel“).

Pravidla SKD upravují způsob vedení evidence a vypořádání transakcí se zaknihovanými cennými papíry (dále jen „cenné papíry“) představujícími právo na splacení dlužné částky (dluhopisy) v české měně

- vydávanými Českou republikou a splatnými do jednoho roku,
- vydanými ČNB,
- vydávanými jinými emitenty s dobou splatnosti do jednoho roku.

3.1. Základní principy SKD

SKD je založeno na následujících principech:

- SKD funguje jako CSD pro krátkodobé dluhopisy se splatností do jednoho roku
- vypořádání v reálném čase (Real Time Gross Settlement, RTGS)
- elektronické spojení mezi agenty a SKD
- delivery versus payment princip (DVP) model 1 založený na on-line spojení s platebním systémem CERTIS provozovaným v ČNB
- vypořádání v penězích centrální banky
- finalita vypořádání na konci operačních hodin dne vypořádání
- možnost prostřednictvím SKD požádat o vnitrodenní úvěr zajištěný cennými papíry v SKD
- možnost automatického vrácení vnitrodenního úvěru
- změna vnitrodenního úvěru na overnight úvěr
- bezpečnost transakcí a systému.

3.2. Účast v SKD

Pravidla SKD stanovují:

- smlouvu o účasti v SKD uzavře ČNB pouze s agentem, tj. právnickou osobou uvedenou v § 84 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.
- custodian je právnická osoba, se kterou uzavřela ČNB smlouvu o účtu zákazníků v SKD.

Smlouvu o účtu zákazníků v SKD ČNB uzavře pouze s osobou uvedenou v § 92 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

- klient je právnická nebo fyzická osoba, se kterou uzavřela ČNB smlouvu o účtu vlastníka cenných papírů v SKD.

Agent může být na základě smlouvy o účasti v SKD oprávněn zabezpečovat jiným účastníkům – tj. custodianům a klientům elektronický přístup k jejich majetkovým účtům v SKD a získávat z SKD informace, které se jich týkají.

Pouze custodian může mít v SKD jeden nebo více účtů zákazníků. Účet zákazníků je zřízen na základě smlouvy o účtu zákazníků v SKD.

Pouze klient může mít v SKD jeden nebo více účtů vlastníka. Účet vlastníka je zřízen na základě smlouvy o účtu vlastníka cenných papírů v SKD.

3.3. Typy transakcí

- nákup a prodej cenných papírů
- repo transakce
- sell and buy transakce
- intraday credit
- převod cenných papírů
- zástavy cenných papírů
- výměna cenných papírů

3.4. Popis činností SKD

SKD zajišťuje zejména evidenci cenných papírů podle jejich emitentů a vlastníků, evidenci účastníků SKD, primární prodej státních dluhopisů, dluhopisů ČNB a dalších krátkodobých dluhopisů v rámci SKD, provádění příkazů účastníků k registraci skutečností týkajících se cenných papírů v SKD, vypořádání obchodů s cennými papíry v SKD, zabezpečení splácení dluhopisů a výplaty výnosů z nich. V rámci SKD je poskytována možnost využití různých aukčních algoritmů při pokrývání objednávek investorů v aukci. Pro banky SKD zajišťuje možnost čerpání vnitrodenního úvěru, který poskytuje ČNB prostřednictvím systému CERTIS.

3.5. Účetní den

V 8:00 je obsluhou spuštěno Zahájení účetního dne, pokud je plánován na ten účetní den **Primární prodej**, je možno vybrat konkrétní emise či všechny emise, které mají na ten účetní den Primární prodej; emise určená k Primárnímu prodeji je uvedena v písemných podkladech předaných SBO, aby mohla být emise zaregistrována.

V 8:30 je spuštěno **Kontinuální zpracování**, Pokud je ten den **Splatnost emise**, je třeba vybrat příslušnou splatnou emisi a spustit jí; následně vytisknout nebo poslat elektronicky příslušnému agentovi emitenta všechny přehledy týkající se splácené emise.

Obsluha celý účetní den monitoruje **Kontinuální zpracování** a stavy všech vypořádání.

V 17:30 obsluha ukončí **Kontinuální zpracování**, vytvoří potřebné přehledy týkající se účetního dne. Spustí **Ukončení dne**.

3.6. Opatření v oblasti kontroly úvěrového a likviditního rizika

Vypořádání úplatných i neúplatných převodů cenných papírů v rámci SKD se provádí pro klienty a custodiany na základě instrukcí jejich agentů. Vypořádání úplatných převodů cenných papírů provádí SKD pro klienty a custodiany v součinnosti se systémem CERTIS (systém mezibankovního platebního styku ČNB) podle principu dodání proti zaplacení (delivery versus payment). Zahrnuje převod cenných papírů z majetkového účtu klienta - prodávajícího nebo custodiana, na kterém je evidován cenný papír prodávajícího, na majetkový účet klienta - kupujícího nebo custodiana, na kterém bude evidován cenný papír kupujícího, a úhradu dohodnuté kupní ceny kupujícím prodávajícímu.

Vypořádání cenných papírů začíná zablokováním cenných papírů na majetkovém účtu klienta nebo custodiana. Na základě zablokování je automaticky bez časového prodlení vytvořen příkaz systému CERTIS (tzv. příkaz ze třetí strany) k převodu příslušné částky z účtu platebního styku agenta kupujícího, resp. banky agenta kupujícího s uvedením příslušného peněžního účtu agenta na peněžní účet prodávajícího. Spojení mezi SKD a systémem CERTIS je plně automatizováno a příkaz je obvykle realizován během několika málo minut. Po dokončení finančního převodu je proveden převod zablokovaných cenných papírů z majetkového účtu, na kterém byl dosud evidován cenný papír prodávajícího, na majetkový účet, na kterém bude evidován cenný papír kupujícího.

Není dovoleno přečerpání majetkového účtu cenných papírů nebo debetní zůstatky na majetkovém účtu cenných papírů.

3.7. Vnitrodenní úvěr pro banky

Jednou z důležitých funkcí je prostřednictvím SKD umožnit bankám, které jsou klienty SKD, možnost čerpání bezúročného vnitrodenního úvěru, který jim poskytuje ČNB pro operace v systému CERTIS. Vnitrodenní úvěr závisí na aktivitě banky, lze navýšovat a snižovat libovolně v době od zahájení účetního dne SKD (8:30) do ukončení účetního dne CERTIS (16.00). Při navýšování i vracení vnitrodenního úvěru cenné papíry zůstávají na majetkovém účtu klienta. Klient z vlastního podnětu získá úvěr tak, že dá příkaz k převedení cenných papírů ze stavu volných do stavu určeného pro vnitrodenní úvěr (stav K). Ihned poté je mu navýšen vnitrodenní úvěr v systému CERTIS. Převedením cenných papírů ze stavu K do stavu volných dává klient příkaz k vrácení vnitrodenního úvěru.

Pokud klient vnitrodenní úvěr nevrátí na základě vlastního příkazu, při ukončení účetního dne CERTIS vrací SKD vnitrodenní úvěr automatizovaně k tíži peněžního účtu banky v systému CERTIS. V případě, že zůstatek na tomto účtu nepostačuje na vrácení vnitrodenního úvěru, jsou automaticky vytvořeny instrukce lombardní repo v důsledku nesplacení vnitrodenního úvěru. (první a druhá část). První část instrukce je vytvořena automaticky, okamžitě po uzavření ukončení účetního dne CERTIS je vypořádána příslušná transakce. Na jejím základě jsou cenné papíry ve stavu K převedeny na majetkový účet ČNB. Druhá část transakce s datem vypořádání následující účetní den vzniká až po té, co je na straně ČNB doplněna lombardní sazba do příslušné instrukce, která je až do doplnění ve stavu rozpracovaná. Banka má instrukce a transakce týkající se Lombardního repa vzniklého v důsledku nesplacení vnitrodenního úvěru uvedeny v Přehledu instrukcí a v Přehledu vypořádání, může zobrazit jejich detaily, ale tyto instrukce nezadává. Transakce jsou vypořádány pouze na základě automaticky vygenerovaných instrukcí doplněných na straně ČNB a nedochází k párování instrukcí s protistranou. Vnitrodenní úvěr lze čerpat i proti zástavě cenných papírů evidovaných v CDCP.

3.8. Stanovení poplatků

ČNB stanoví poplatky v návaznosti na skutečné náklady operací SKD.

3.9. Vybrané statistické údaje za rok 2015 - 2017

Rok	2015	2016	2017
Celkový počet transakcí	7 897	9 873	18 918
Celková hodnota transakcí (mld. Kč)	29 749	38 556	125 617
Celková hodnota vydaných CP (mld. Kč)	3 129	2 061	9 411
Průměrný denní počet transakcí	29	39	76
Průměrný denní nominální objem transakcí v mld. Kč	124	161	533

4. Souhrnné hodnocení dodržování stanovených zásad

Hodnocení SKD podle zásad PFMI bylo prováděno průběžně během roku 2018. Lze konstatovat, že SKD dodržuje, až na tři výjimky, všechny zásady, které se vztahují na systémově významné platební systémy. Určitým nedostatkem je skutečnost, že SKD nepoužívá mezinárodně přijímané komunikační postupy a standardy, viz popis níže.

Zásady č. 1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 17, 18, 19, 20, 23 jsou splněny beze zbytku, nejsou k nim uplatňovány připomínky a další doporučení.

Zásada č. 13 je splněna z velké části:

V SKD se neprovádí testování ani posuzování svých postupů pro případ selhání účastníka.

Zásada č. 21 je splněna z velké části:

SKD nemá mechanismy zajišťující pravidelné posuzování její účinnosti a efektivity.

Zásada č. 22 není splněna.

Souhrn hodnocení dle hodnotící stupnice

Kategorie hodnocení	Zásada
Splněno	1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 17, 18, 19, 20, 23
Z velké části splněno	13, 21
Částečně splněno	0
Nesplněno	22
Není relevantní	2 (klíčový faktor č. 3 a 4), 3 (klíčový faktor č. 4), 5, 6, 7, 10, 14, 15, 16, 24

Zásady č. 7, 14 a 24 se nevztahují na vypořádací systémy.

Zásady č. 2 (klíčový faktor č. 3 a 4), 3 (klíčový faktor č. 4), 5, 6, 10, 15 a 16 nejsou relevantní pro SKD.

Doporučení pro SKD

Na základě zásady č. 13 se doporučuje provádět testování a posuzování postupů pro případ selhání účastníka.

Termín: v průběhu roku 2019

Na základě zásady č. 21 se doporučuje stanovit mechanismus pro pravidelné posuzování účinnosti a efektivity SKD.

Termín: v průběhu roku 2019

Na základě zásady č. 22 se doporučuje vytvořit a používat v SKD mezinárodně přijímané komunikační postupy a standardy.

Termín: IVQ.2019

5. Otázky k zásadám stanoveným pro FMI podle klíčových faktorů

Zásada č. 1: Právní základ

FMI by měla mít podložený, jasný, transparentní a vymahatelný právní základ pro každý podstatný aspekt svých činností ve všech příslušných jurisdikcích.

Klíčový faktor č. 1: Právní základ by měl zajišťovat vysokou míru jistoty pro každý podstatný aspekt činností FMI ve všech příslušných jurisdikcích.

Podstatné aspekty a příslušné jurisdikce

SKD je systémem, který je centrální evidencí (registrem) zaknihovaných cenných papírů ve smyslu § 33 odst. 2 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů a § 92 odst. 3 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění. SKD je vypořádacím systémem transakcí se zaknihovanými cennými papíry vedenými v této evidenci ve smyslu § 33 odst. 4 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. SKD je vypořádacím systémem s neodvolatelností příkazu k vypořádání ve smyslu zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění.

Pravidla SKD stanoví Česká národní banka (dále jen „ČNB“) podle § 85, § 92 odst. 3 zákona o podnikání na kapitálovém trhu v platném znění a podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. července 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních deponitářích cenných papírů a o změně směrnice 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012, ČNB je provozovatelem SKD (dále jen „provozovatel“).

Pravidla SKD i smlouvy o účasti v SKD se řídí českým právem a je provozován pouze v České republice.

Podstatné aspekty činnosti jsou neodvolatelnost vypořádání; dematerializace cenných papírů; ujednání pro DvP; vypořádání v penězích centrální banky; finanční zajištění – kolaterál.

Vysoká míra právní jistoty je zajištěna smlouvami s účastníky SKD.

Dematerializace a převod cenných papírů jsou dány Pravidly SKD, elektronický systém SKD neumožňuje jiný způsob evidence cenných papírů.

Agent je povinen mít zřízen „peněžní účet agenta“, a to buď vlastní účet platebního styku v platebním systému CERTIS provozovaném v ČNB, nebo mít účet u banky, která má účet platebního styku. Tento účet je uvedený ve smlouvě o účasti v SKD. Platby custodianů a klientů agenta jsou v rámci vypořádání a ostatních transakcí zajišťovaných SKD hrazeny z peněžního účtu agenta uvedeného ve smlouvě o účasti v SKD.

V případě, že na majetkovém účtu převádějícího není do konce stanovené doby v den vypořádání dostatečné množství disponibilních cenných papírů, SKD příslušné příkazy k registraci převodu odloží na následující účetní den, nejpozději však do konce stanovené doby čtvrtého následujícího účetního dne nebo do konce stanovené doby účetního dne předcházejícího o jeden

účetní den datu splatnosti převáděných cenných papírů, v závislosti na tom, který účetní den nastane dříve (dále jen „prodloužená lhůta“); poté je příkaz k registraci převodu automaticky stornován. Převádějící a nabývající jsou informováni o této skutečnosti svými agenty. Během prodloužené lhůty převádějící a nabývající mohou individuálně stornovat vypořádání.

Okamžikem přijetí příkazu k vypořádání se v případě transakcí, které nejsou vypořádávány na principu dodání proti zaplacení, rozumí okamžik, ve kterém jsou cenné papíry na majetkovém účtu zablokovány pro účely převodu. Okamžikem přijetí příkazu k vypořádání se v případě transakcí, které jsou vypořádávány na principu dodání proti zaplacení, rozumí okamžik, ve kterém je vytvořen a odeslán příkaz k platbě do platebního systému CERTIS.

Příkaz k vypořádání nelze odvolat od okamžiku přijetí příkazu k vypořádání.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla mít pravidla, postupy a smlouvy, které jsou jasné, srozumitelné a v souladu s příslušnými zákony a předpisy.

Pravidla SKD včetně příloh, ve kterých jsou uvedeny vzorové smlouvy, jsou posuzována a připomínkována dotčenými útvary ČNB. Všechny připomínky a případné nesrovnalosti jsou zapracovány, resp. odstraněny. Externí subjekty se připomínkového řízení nezúčastňují.

Pravidla, postupy a vzorové smlouvy jsou po ukončení připomínkového řízení schváleny ředitelem sekce peněžní a platebního styku.

Od roku 1995, kdy je SKD provozován, nedošlo k žádnému porušení pravidel, postupů a smluv.

Klíčový faktor č. 3: FMI by měla být schopná jasně a srozumitelně sdělit právní základ svých činností příslušným orgánům, účastníkům a případně i zákazníkům účastníků.

O každé změně Pravidel nebo jejich příloh musí být účastníci SKD informováni a současně jim musí být stanovena přiměřená doba, ve které musí svou činnost této změně SKD přizpůsobit nebo mohou vyslovit nesouhlas se změnou a podat výpověď smlouvy o účasti v SKD nebo smlouvy o majetkovém účtu v SKD. Informace o změnách Pravidel, jejich příloh a jejich aktualizované znění se uveřejňují na internetové stránce ČNB.

Klíčový faktor č. 4: FMI by měla mít pravidla, postupy a smlouvy, které jsou vymahatelné ve všech příslušných jurisdikcích. Měla by existovat vysoká míra jistoty, že opatření přijatá infrastrukturou finančního trhu na základě těchto pravidel a postupů, nebudou prohlášena za neplatná, odvolaná nebo pozastavená.

SKD poskytuje služby pouze v České republice a řídí se právním řádem České republiky.

Smluvní strany, které podepisují příslušné smlouvy, se zavazují řešit případné spory vyplývající z těchto smluv přednostně jednáním na úrovni svých zástupců, kteří jsou oprávněni k uzavírání těchto smluv. Nepodaří-li se vzniklý spor vyřešit touto cestou, smluvní strany ujednávají, že pro projednávání a rozhodování sporů plynoucích z těchto smluv jsou příslušné soudy České republiky.

Klíčový faktor č. 5: FMI působící v několika jurisdikcích by měla identifikovat a minimalizovat rizika vyplývající z případné kolize právních norem v různých jurisdikcích.

SKD poskytuje služby pouze v České republice a řídí se právním řádem České republiky. Kolize právních norem tedy nehrozí.

Hodnocení zásady č. 1: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 2: Řídicí a kontrolní systém - governance

FMI by měla mít řídicí a kontrolní systém, který je jasný a transparentní, zvyšuje bezpečnost a efektivitu FMI a podporuje stabilitu širšího finančního systému, další relevantní hlediska veřejného zájmu a cíle příslušných zainteresovaných osob.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla mít cíle, které přikládají vysokou prioritu bezpečnosti a efektivitě FMI a výslovně podporují finanční stabilitu a další relevantní hlediska veřejného zájmu.

Cíle ČNB jsou stanoveny v zákoně o ČNB, v souladu s § 2 zákona o ČNB, ČNB pečuje o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v České republice. Zákon rovněž ukládá ČNB podílet se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních a vypořádacích systémů a na jejich rozvoji. ČNB hodnotí své výsledky pravidelně ve výroční zprávě ČNB.

Cílem SKD jako takového je zajistit bezchybné plnění všech funkcí, tj. evidenci cenných papírů podle jejich emitentů, evidenci cenných papírů na majetkových účtech, evidenci účastníků SKD (dále jen „účastníci“), primární prodej cenných papírů v rámci SKD, provádění příkazů účastníků k registraci skutečností týkajících se cenných papírů v SKD, vypořádání transakcí s cennými papíry v SKD, zabezpečení splácení cenných papírů dle a výplaty výnosů z nich.

Cílů je standardně dosahováno.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla mít zdokumentovaný řídicí a kontrolní systém, který zajišťuje jasné a přímé linie povinností a odpovědnosti. O tomto systému by měli být informováni vlastníci, příslušné orgány, účastníci a v obecnější rovině i veřejnost.

SKD je vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání, který je součástí ČNB. Systém řízení a správy SKD včetně bankovní rady je zahrnut do hierarchické struktury ČNB, která je veřejně přístupná na www.cnb.cz. Členové bankovní rady i guvernér jsou jmenováni prezidentem České republiky dle zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB. Základním vnitřním předpisem, který vymezuje organizační uspořádání ČNB, stanoví a upravuje zásady vnitřního řídicího a kontrolního systému ČNB, vymezuje stupně řízení a kompetence vedoucích zaměstnanců ČNB, vymezuje působnosti organizačních útvarů ČNB, zásady jejich spolupráce a vzájemné komunikace je Organizační řád ČNB. Organizační řád a jeho změny schvaluje bankovní rada. Organizační řád ČNB je základním vnitřním předpisem ČNB, který je závazným výchozím dokumentem pro přípravu navazujících vnitřních předpisů a řídicích aktů ČNB.

Současně je ČNB v České republice institucí, která vykonává dohled nad finančním trhem.

Vlastníkem SKD je ČNB. Sekce peněžní a platebního styku je věcným správcem a zároveň provozovatelem systému. Provoz je zajišťován konkrétně odborem metodiky a rozvoje platebního styku, referátem provozu a rozvoje platebního styku. Sekce peněžní a platebního styku vydává Pravidla SKD, je zodpovědná za metodiku uzavírání smluv s účastníky SKD, za koncepci a rozvoj SKD a v součinnosti se sekcí informatiky za uzavírání smluv s účastníky SKD. Sekce informatiky je gestorem bezpečnosti a technickým správcem systému, vypracovává Postup obnovy SKD.

V sekci regulace a mezinárodní spolupráce, odbor regulace platebního styku a finančních inovací, je referát regulace platebního styku a oversight, který je zodpovědný za oversight v SKD. Kontrolní funkci dále vykonává samostatný odbor interního auditu.

Funkce provozovatele a dozoru (oversight) jsou tedy odděleny na základě oddělených kompetencí provozujících útvarů.

Odpovědnost SKD – ČNB vůči účastníkům SKD je řešena a pokryta smlouvami s účastníky SKD.

ČNB umístila na svůj web podrobnou informaci o SKD a jeho fungování, včetně Pravidel SKD. Účastníci SKD i veřejnost mají k těmto informacím přístup.

SKD jako součást ČNB, je podroben každoročně externímu auditu. V rámci ČNB je podrobován internímu auditu. Výstupy z auditních zpráv jsou zdokumentovány a slouží jako jeden ze zdrojů pro přijetí dalších opatření systému řízení rizik. Výstupy z externích auditních zpráv jsou veřejně přístupné.

Za účelem projednávání potřeb uživatelů je v SKD zřízen výbor uživatelů. Mandát výboru uživatelů, systém jeho řízení a organizační postupy jsou veřejně přístupné na webové stránce ČNB. Výbor uživatelů pořádá pravidelná zasedání a předkládá zprávy vedení SKD.

ČNB vydává Pravidla SKD, kde jsou informace o řídicím a kontrolním systému uvedeny. O každé změně Pravidel nebo jejich příloh musí být účastníci informováni a současně jim musí být stanovena přiměřená doba, ve které musí svou činnost této změně SKD přizpůsobit nebo mohou vyslovit nesouhlas se změnou a podat výpověď smlouvy o účasti v SKD nebo smlouvy o majetkovém účtu v SKD. Informace o změnách Pravidel, jejich příloh a jejich aktualizované znění se uveřejňují na internetové stránce ČNB.

Klíčový faktor č. 3: Úlohy a povinnosti představenstva FMI (nebo podobného statutárního orgánu) by měly být jasně definované a měly by existovat zdokumentované postupy jeho fungování, včetně postupů pro identifikaci, řešení a řízení střetu zájmů členů představenstva. Představenstvo by mělo pravidelně posuzovat své celkové působení i působení jednotlivých členů představenstva.

Úlohy a povinnosti představenstva – v případě ČNB bankovní rady

Organizační řád ČNB stanoví stupně řízení v ČNB, kterými jsou:

- bankovní rada, která je nejvyšším stupněm řízení a řídí ČNB jako kolektivní orgán,
- ředitelé sekcí, ředitelé samostatných odborů a ředitelé poboček, kteří jsou vyšším stupněm řízení,
- ředitelé odborů v sekcích a vedoucí odborů v pobočkách, kteří jsou středním stupněm řízení,
- vedoucí referátů, kteří jsou nejnižším stupněm řízení.

Organizační řád dále podrobně popisuje zásady, formy a nástroje řízení včetně vnitřního kontrolního systému ČNB. Úlohy a povinnosti bankovní rady jsou v organizačním řádu jasně vymezeny. Na webu ČNB je rovněž umístěn systém řízení a organizační struktura ČNB, ze které je zřejmé, kdo odpovídá za provoz SKD.

Organizační řád a informace na webu ČNB jsou aktualizovány při každé změně.

Posouzení dosahovaných výsledků

ČNB každým rokem zveřejňuje své působení, dosažené výsledky, včetně zhodnocení fungování systému SKD, ve výroční zprávě ČNB.

Klíčový faktor č. 4: Představenstvo by měli tvořit způsobilí členové s odpovídajícími schopnostmi a motivací plnit rozmanité úlohy představenstva. Obvykle to vyžaduje zapojení členů představenstva, kteří nejsou členy výkonného managementu.

Jmenování členů bankovní rady upravuje Ústava a zákon o ČNB. Odvolání členů bankovní rady upravuje zákon o ČNB. Zákon rovněž definuje požadavky, které jsou na členy bankovní rady kladeny.

Klíčový faktor č. 5: Úlohy a povinnosti managementu by měly být jasně stanoveny. Management FMI by měl mít dostatečnou zkušenost, mix schopností a bezúhonnost potřebné k plnění povinností v oblasti operací a řízení rizik FMI.

Úlohy a povinnosti managementu

Úlohy a cíle managementu jsou obsaženy v prognózách ČNB, povinnosti jsou jasně vymezeny v organizačním řádu ČNB.

Zkušenost, dovednosti a bezúhonnost

Ředitelé sekcí, ředitelé samostatných odborů, náměstci ředitelů sekcí, ředitelé odborů v sekci a ředitelé poboček jsou na vedoucí místa zařazováni po předchozím odsouhlasení návrhu sekce lidských zdrojů bankovní radou. Sekce lidských zdrojů dbá při výběru managementu na to, aby vedoucí zaměstnanci byli bezúhonní a měli dostatečné zkušenosti i mix schopností potřebné pro provozování a řízení rizik systému SKD. Kromě toho, vzhledem k tomu, že provozovatelem SKD je centrální banka, požadavek bezúhonnosti je kladen na všechny zaměstnance ČNB.

Pokud je nutné management odvolat, bankovní rada odvolává zaměstnance z vedoucího místa, byla-li s těmito zaměstnanci sjednána dohoda o možnosti odvolání z vedoucího místa a vzdání se tohoto místa.

Vedoucí referátů jsou pověřováni řízením referátu písemným rozhodnutím ředitele sekce, samostatného odboru nebo pobočky, kteří při výběru zohledňují jejich zkušenosti a schopnosti. Tito ředitelé rozhodují také o změně rozsahu pověření vedoucího referátu nebo o zrušení pověření vedoucího referátu.

Klíčový faktor č. 6: Představenstvo by mělo vytvořit jasný, zdokumentovaný rámec řízení rizik, který zahrnuje politiku FMI ohledně tolerance rizik, přiděluje povinnosti a odpovědnost za rozhodování v oblasti rizik a řeší rozhodování v krizích a mimořádných situacích. Řídicí a kontrolní systém by měl zajistit, aby funkce řízení rizik a interní kontroly měly dostatečné oprávnění, nezávislost, zdroje a přístup k představenstvu.

Rámec řízení rizik

Organizační rámec pro řízení aktiv a řízení rizik aktiv v oblasti IS/IT je zdokumentovaný v *pokynech ČNB č. 32/2007, kterými se stanoví bezpečnostní politika v oblasti informačních technologií ČNB*, a v navazujícím *Metodickém listu sekce informatiky č. 720/9/2015 postup pro řízení aktiv a řízení rizik v oblasti IS/IT v České národní bance*. Metodický list popisuje, jak provést identifikaci a ohodnocení informačních aktiv v informačních systémech a technologiích, jak provést analýzu rizik, navrhnout opatření k eliminaci těchto rizik a stanovit zbytková rizika. Výstupem je poté „Bezpečnostní profil“ ve formě Excel tabulky, který obsahuje způsob identifikace a ohodnocení aktiv, odhad rizik a plán na zvládnutí rizik pro každý informační systém v ČNB, tedy i SKD. Bezpečnostní profil schvaluje ředitel věcné správy, ředitel technické správy a ředitel sekce informatiky.

Bezpečnostní profil SKD je každoročně analyzován, přezkoumáván a aktualizován. Bezpečnostní profil zahrnuje seznam všech procesů a činností SKD, soupis všech složek systému informačních technologií, identifikaci, analýzu a sledování vyskytujících se rizik, možnost výskytu inherentních rizik, jejich ohodnocení a pravděpodobnost jejich výskytu, analýzu dopadů výskytu rizik a opatření vedoucí ke snížení rizik.

Zjistí-li zaměstnanec ČNB při provozování a používání SKD mimořádnou situaci týkající se věcné nebo technické závady, která zabraňuje využívat SKD, neprodleně informaci o věcné závadě předá e-mailem nebo telefonem věcnému správci. Věcný správce rozhodne o případném náhradním řešení, případně zajistí úpravu SKD pomocí předání požadavku technickému správci.

Při vzniku mimořádné situace způsobené závažnými ekonomickými důvody, které brání činnosti některého účastníka, způsobené např. zavedením opatření k řešení krize podle zvláštního právního předpisu na účastníka, rozhodne ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec o následném postupu, např. o zablokování majetkových účtů, blokaci cenných papírů na majetkových účtech, blokaci emise, kterou účastník vydal, příp. ukončení činnosti účastníka. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě. Při vzniku mimořádné situace způsobené tím, že ČNB obdržela informaci o úpadku účastníka, převezme tuto informaci ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec, vyhodnotí ji, dá pokyn k zablokování majetkových účtů účastníka a odmítnutí dalších pokynů účastníka, případně rozhodne o následném postupu. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě.

Při vzniku mimořádné situace způsobené závažnými zejména ekonomickými nebo technickými důvody, které ohrožují samotnou podstatu evidence a vypořádání cenných papírů v SKD, rozhodne ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec o zastavení činnosti SKD. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě.

Rámec rizik vytyčuje věcný správce v součinnosti s technickým správcem, případně dalšími kompetentními útvary zainteresovanými na činnosti SKD.

Klíčový faktor č. 7: Představenstvo by mělo zajistit, aby záměr, pravidla, celková strategie a důležitá rozhodnutí FMI odpovídajícím způsobem odrážely oprávněné zájmy přímých a nepřímých účastníků a dalších relevantních zainteresovaných osob. O důležitých rozhodnutích by měly být jasně informovány relevantní zainteresované osoby a v případě dopadu na širší trh i veřejnost.

Identifikace a zohlednění zájmů zainteresovaných osob

ČNB může požádat výbor uživatelů, aby poskytl své stanovisko k jakýmkoli činnostem nebo rozhodnutím týkajících se SKD. Závěry auditu SKD se předávají výboru uživatelů, pokud se tyto závěry týkají kritérií pro přijímání emitentů nebo uživatelů do SKD nebo pokud se tyto závěry týkají jakéhokoli jiného aspektu mandátu výboru uživatelů nebo pokud tyto závěry mohou ovlivnit úroveň poskytování služeb prostřednictvím SKD včetně zajištění kontinuity provozu.

Výbor uživatelů poskytuje stanoviska k zásadním opatřením, která mají dopad na uživatele. Výbor uživatelů může předložit nezávazné stanovisko obsahující podrobné zdůvodnění týkající se cenové struktury SKD.

Zpřístupnění informací

ČNB vydává Pravidla SKD, kde jsou informace o řídicím a kontrolním systému uvedeny. O každé změně Pravidel nebo jejich příloh musí být účastníci SKD informováni.

Hodnocení zásady č. 2: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 3: Rámec pro komplexní řízení rizik

FMI by měla mít přiměřený rámec řízení rizik pro komplexní řízení právních, úvěrových rizik, rizik likvidity, operačních a dalších rizik.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla mít směrnice, postupy a systémy řízení rizik, které umožňují identifikovat, měřit, monitorovat a řídit rozsah rizik, která vznikají v FMI nebo kterým FMI čelí. Rámce řízení rizik by měly být pravidelně revidovány.

Rizika, která vznikají v FMI nebo kterým FMI čelí

SKD je vystaven systémovému riziku, operačnímu riziku, riziku likvidity, úvěrovému riziku, finančnímu riziku, riziku selhání lidského faktoru a systematickému riziku.

Měření a hodnocení rizik souvisejících s SKD se provádí pomocí Bezpečnostního profilu SKD (viz Zásada č. 2, KF č. 6), který musí být 1x ročně aktualizován.

Provoz systému je kontinuálně monitorován jak ze strany provozovatele, tak i účastníky SKD.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla motivovat účastníky, popř. i jejich zákazníky, k řízení a omezování rizik, která pro FMI představují.

Všechny informace o SKD jsou uvedeny v Pravidlech SKD a jejich přílohách, které jsou uveřejněny na webové stránce ČNB.

Omezení rizik je zajištěno stanovením práv a povinností účastníků v Pravidlech SKD. Dalším omezením rizika je použitý Real Time Gross Settlement Model a vypořádací princip DVP, který zajišťuje neoddelitelné vypořádání cenných papírů a souvisejícího finančního převodu. Definice neodvolatelnosti vypořádání a odděleného účtování peněžních prostředků a investičních nástrojů účastníků snižuje také uvedené riziko.

K omezení rizika přispívá účastnický princip systému vypořádání, Jsou stanoveny vhodné podmínky pro účast ve vypořádacím systému s neodvolatelností vypořádání založené na zákonném určení možných účastníků. Dodržování tohoto principu a požadavků Pravidel, včetně technických a informačních povinností, omezuje systémové riziko.

Klíčový faktor č. 3: FMI by měla pravidelně posuzovat podstatná rizika, která jí přinášejí jiné subjekty a která představuje pro jiné subjekty (např. pro jiné FMI, zúčtovací banky a poskytovatele služeb) v důsledku vzájemné závislosti, a vyvíjet odpovídající nástroje řízení rizik za účelem řešení těchto rizik.

SKD není propojeno s jinými subjekty mimo ČNB. Pokud jde o jiné FMI, SKD je propojeno pouze s platebním systémem CERTIS provozovaným také v ČNB.

Nástroje řízení rizik

Nástroje řízení rizik jsou uvedeny v Bezpečnostním profilu SKD.

Klíčový faktor č. 4: FMI by měla identifikovat scénáře, které jí mohou potenciálně bránit v poskytování kritických operací a služeb jako fungujícího celku, a vyhodnotit účinnost celé řady možností případného obnovení nebo řádného ukončení poskytování operací a služeb. Na základě tohoto hodnocení by FMI měla vypracovat vhodné plány obnovení nebo řádného ukončení činností. Je-li to relevantní, FMI by rovněž měla příslušným orgánům poskytnout informace potřebné k plánování řešení.

Scénáře, které mohou FMI bránit v poskytování kritických operací a služeb

Při vzniku mimořádné situace způsobené závažnými ekonomickými důvody, které brání činnosti některého účastníka, způsobené např. zavedením opatření k řešení krize podle zvláštního právního předpisu na účastníka, rozhodne ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec o následném postupu, např. o zablokování majetkových účtů, blokaci cenných papírů na majetkových účtech, blokaci emise, kterou účastník vydal, příp. ukončení činnosti účastníka. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě. Při vzniku mimořádné situace způsobené tím, že ČNB obdržela informaci o úpadku účastníka, převezme tuto informaci ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec, vyhodnotí ji, dá pokyn k zablokování majetkových účtů účastníka a odmítnutí dalších pokynů účastníka, případně rozhodne o následném postupu. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě.

Při vzniku mimořádné situace způsobené závažnými zejména ekonomickými nebo technickými důvody, které ohrožují samotnou podstatu evidence a vypořádání cenných papírů v SKD, rozhodne ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec o zastavení činnosti SKD. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě.

Plány obnovení nebo řádného ukončení činností

Krize a mimořádné situace řeší zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje ČNB v § 13 povinnosti při přípravě na krizové situace, a to zejména povinnost zpracovat krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví a spolupracovat s ministerstvy při zpracovávání jejich krizových plánů.

Na základě uvedeného zákona ČNB vypracovala krizový plán, jehož cílem je příprava ČNB na řešení mimořádných událostí, které mohou narušit či poškodit integritu ČNB a destabilizovat výkon rozhodujících činností ČNB v oblasti finančního trhu České republiky. Prováděcí dokumentace ke krizovému plánu obsahuje konkrétní postupy řešení jednotlivých mimořádných událostí. Tato dokumentace mimo jiné zahrnuje i postupy obnovy informačních systémů.

V SKD je vytvořena strategie zajištění kontinuity provozu, podkladem je havarijní plán, který stanovuje postup obnovy provozu SKD v případě havárie, kontinuitu nejdůležitějších operací při katastrofických scénářích včetně přírodních katastrof, pandemických situací, fyzických útoků, nežádoucích zásahů zvnějšku, teroristických útoků a kybernetických útoků. Postup obnovy provozu po havárii identifikuje, zahrnuje a stanoví nejvhodnější strategie obnovy pro nejdůležitější operace a obnovení provozu nejdůležitějších operací. Zajišťuje, aby záložní systémy zahájily zpracovávání bez zbytečného odkladu.

Postup obnovy provozu definuje sekundární místo zpracování s dostatečnými zdroji, kapacitami, funkcemi a personálem, které jsou vhodné z hlediska operačních potřeb SKD a rizik, jimž čelí, s cílem zajistit kontinuitu nejdůležitějších operací v případě, že není v provozu hlavní místo zpracování.

Havarijní plán je pravidelně testován dle variant důležitosti předpokládaných možných havarijních situací za plné účasti uživatelů. Záznamy o testování jsou evidovány a na jejich základě

jsou přijata případná opatření ke zlepšení zajištění kontinuity provozu SKD.

Hodnocení zásady č. 3: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 4: Úvěrové riziko

FMI by měla účinně měřit, monitorovat a řídit úvěrové expozice ve vztahu s účastníky a úvěrovým rizikům vyplývajícím z jejich platebních, zúčtovacích a vypořádacích procesů. FMI by měla udržovat dostatečné finanční zdroje, aby pokryla úvěrové expozice ve vztahu s jednotlivými účastníky v plné výši a s vysokou mírou jistoty. Kromě toho by ústřední protistrana (CCP), která vykonává činnosti s komplexnějším rizikovým profilem nebo je systémově významná v několika jurisdikcích, měla udržovat dodatečné finanční zdroje postačující k pokrytí celé řady potenciálních zátěžových scénářů, které by měly mimo jiné zahrnovat selhání dvou největších účastníků a jejich přidružených společností, což by ústřední protistraně v extrémních, ale hodnověrných tržních podmínkách potenciálně způsobilo největší agregované úvěrové expozice. Všechny ostatní CCP by měly udržovat alespoň celkové finanční zdroje postačující k pokrytí selhání jednoho účastníka a jeho přidružených společností, což by ústřední protistraně v extrémních, ale hodnověrných tržních podmínkách potenciálně způsobilo největší agregované úvěrové expozice.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla zavést spolehlivý rámec umožňující řídit úvěrové expozice ve vztahu s účastníky a úvěrovým rizikům vyplývajícím z jejich platebních, zúčtovacích a vypořádacích procesů. Úvěrová expozice může být důsledkem současných expozic, potenciálních budoucích expozic nebo obojího.

Vzhledem k tomu, že SKD neposkytuje úvěry účastníkům, není vystaveno úvěrovému riziku.

Dostatečné krytí mohou účastníci SKD – banky- získat:

- prostřednictvím platby z jiné banky;
- půjčkou na peněžním trhu;
- formou plně kolateralizovaného vnitrodenního úvěru od ČNB;
- formou plně kolateralizovaného úvěru přes noc (overnight úvěru) ze strany ČNB.

Z tohoto důvodu ČNB nemá vytvořený rámec pro řízení úvěrových expozic jednotlivých účastníků.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla identifikovat zdroje úvěrového rizika, běžně měřit a monitorovat úvěrové expozice a používat vhodné nástroje řízení rizik ke kontrole těchto rizik.

Vzhledem k výše uvedenému ČNB neměří ani nemonitoruje úvěrové expozice účastníků SKD. Účastníkům SKD (bankám) je však umožněno na základě samostatné smlouvy čerpat vnitrodenní úvěr zajištěný likvidními cennými papíry. Tím se snižuje zdroj úvěrového rizika účastníků.

Klíčový faktor č. 3: Platební systém nebo systém vypořádání obchodů s cennými papíry (SSS) by měl zajistit krytí současných a případných potenciálních budoucích expozic ve vztahu s jednotlivými účastníky v plné výši a s vysokou mírou jistoty pomocí zajištění (kolaterálu) a obdobných finančních zdrojů (viz zásada č. 5 ohledně zajištění). V případě platebního systému DNS nebo systému vypořádání obchodů s cennými papíry DNS (DNS SSS), u kterých není záruka vypořádání, ale u kterých jsou účastníci vystavováni úvěrovému riziku v důsledku jeho platebních, zúčtovacích a vypořádacích procesů, by FMI měla udržovat dostatečné finanční zdroje, aby pokryla alespoň expozice dvou účastníků a jejich přidružených společností, které by vytvořily

největší agregované úvěrové expozice v daném systému.

Krytí expozic ve vztahu k jednotlivým účastníkům

SKD je systémem, který je postaven na principu RTGS Model.

Pro účely plynulého vypořádání transakcí v platebním systému CERTIS může ČNB poskytnout prostřednictvím SKD vnitrodenní úvěr klientům - bankám SKD v souladu s uzavřenou Rámcovou smlouvou o poskytování vnitrodenního úvěru.

Vnitrodenní úvěr je možno poskytnout kdykoliv v průběhu doby od zahájení účetního dne v SKD do zahájení uzavírání účetního dne v platebním systému CERTIS na základě příkazu k poskytnutí vnitrodenního úvěru, který zadává klient SKD. Výše vnitrodenního úvěru je možná až do výše držených cenných papírů na účtě klienta.

KF č. 4, 5, a 6 se nevztahují na SSS systémy.

Klíčový faktor č. 7: FMI by měla mít jasně stanovená pravidla a postupy pro úplné vyřešení úvěrových ztrát, které jí mohou vzniknout v důsledku individuálního nebo kombinovaného selhání účastníků, pokud jde o jejich povinnosti vůči FMI. Tato pravidla a postupy by měly řešit, jak budou potenciálně nekryté úvěrové ztráty rozděleny, a to včetně splacení finančních prostředků, které si FMI půjčí od poskytovatelů likvidity. Tato pravidla a postupy by rovněž měly uvádět, jak má FMI postupovat při doplňování finančních zdrojů použitých při zátěžové události tak, aby mohla dál vyvíjet činnost bezpečně a spolehlivě.

Vzhledem k tomu, že SKD neposkytuje úvěry účastníkům, není vystaveno úvěrovému riziku a nevznikají z něho úvěrové ztráty.

Hodnocení zásady č. 4: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 5: Zajištění – kolaterál

FMI, která k řízení své úvěrové expozice nebo úvěrové expozice svých účastníků potřebuje zajištění (kolaterál), by měla přijímat zajištění (kolaterál) s nízkým úvěrovým rizikem, nízkým rizikem likvidity a tržním rizikem. FMI by rovněž měla nastavit a vymáhat přiměřeně konzervativní snižování hodnoty při oceňování (haircut) a koncentrační limity.

Zásada č. 5 se na SKD nevztahuje

Zásada č. 6: Marže

Ústřední protistrana (CCP) by měla krýt své úvěrové expozice ve vztahu k účastníkům u všech produktů prostřednictvím efektivního systému marží, který vychází ze zjištěných rizik a prochází pravidelnou revizí.

Zásada č. 6 se na SKD nevztahuje

Zásada č. 7: Riziko likvidity

FMI by měla účinně měřit, monitorovat a řídit své riziko likvidity. FMI by měla udržovat dostatečné likvidní zdroje ve všech relevantních měnách k vypořádání platebních závazků ve stejný den, popř. vnitrodenně a za více dnů, s vysokou mírou jistoty na základě celé řady potenciálních zátěžových scénářů, které by měly mimo jiné zahrnovat selhání účastníka a jeho přidružených společností, které by u FMI v extrémních, ale hodnověrných tržních podmínkách způsobilo největší agregovanou povinnost v oblasti likvidity.

SKD nemá likvidní zdroje a zásada se na ni nevztahuje.

Zásada č. 7 se na SSS systémy nevztahuje

Zásada č. 8: Neodvolatelnost vypořádání

FMI by měla zajišťovat jasné a jisté konečné vypořádání, a to přinejmenším ke konci data připsání (valuty). Je-li to nezbytné nebo vhodné, FMI by měla zajišťovat konečné vypořádání vnitrodenně nebo v reálném čase.

Klíčový faktor č. 1: Pravidla a předpisy FMI by měly jasně definovat moment, kdy se vypořádání stává konečným.

Moment neodvolatelnosti vypořádání

Okamžikem přijetí příkazu k vypořádání se v případě transakcí, které nejsou vypořádávány na principu dodání proti zaplacení, rozumí okamžik, ve kterém jsou cenné papíry na majetkovém účtu zablokovány pro účely převodu.

Okamžikem přijetí příkazu k vypořádání se v případě transakcí, které jsou vypořádávány na principu dodání proti zaplacení, rozumí okamžik, ve kterém je vytvořen a odeslán příkaz k platbě do systému CERTIS.

Příkaz k vypořádání nelze odvolat od okamžiku přijetí příkazu k vypořádání.

Účastníci SKD jsou informováni prostřednictvím svých agentů.

SKD provádí peněžní vypořádání v české měně v penězích centrální banky.

Mezi ČNB, tj. SKD a účastníky SKD jsou uzavírány smlouvy, smlouvy o účasti v SKD a smlouvy o majetkovém účtu v SKD, které tyto zásady stvrzují.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla provést konečné vypořádání nejpozději ke konci data připsání (valuty) a nejlépe vnitrodenně nebo v reálném čase, aby se snížilo vypořadací riziko. LVPS nebo SSS by měl zvažovat provádění RTGS nebo zpracování ve více dávkách v průběhu dne vypořádání.

Konečné vypořádání ke dni připsání (valuty)

SKD je navrženo k vypořádání a připsání cenných papírů ve stejný den, vypořádání se provádí v Real Time Gross Settlement Model a na vypořadacím principu DVP model 1, který zajišťuje neoddělitelné vypořádání cenných papírů a souvisejícího finančního převodu.

Odklad nezamýšleného konečného vypořádání na další den nebyl v SKD zaznamenán.

Konečné vypořádání vnitrodenní nebo v reálném čase

SKD zajišťuje konečné vypořádání v reálném čase. Účastníci SKD jsou informováni elektronicky prostřednictvím svých agentů.

Klíčový faktor č. 3: FMI by měla jasně definovat moment, po jehož uplynutí již účastník nemůže nevypořadané platby, příkazy k převodu nebo jiné závazky odvolat.

Okamžikem přijetí příkazu k vypořádání se v případě transakcí, které nejsou vypořádávány na principu dodání proti zaplacení, rozumí okamžik, ve kterém jsou cenné papíry na majetkovém účtu zablokovány pro účely převodu.

Okamžikem přijetí příkazu k vypořádání se v případě transakcí, které jsou vypořádávány na

principu dodání proti zaplacení, rozumí okamžik, ve kterém je vytvořen a odeslán příkaz k platbě do systému CERTIS.

Příkaz k vypořádání nelze odvolat od okamžiku přijetí příkazu k vypořádání.

SKD stornuje na základě nového příkazu účastníka jeho předchozí příkaz k převodu cenného papíru či k jiné transakci s cenným papírem, pokud pro předchozí příkaz ještě nenastal okamžik přijetí příkazu k vypořádání.

Výjimky a prodloužení lhůty nejsou povoleny.
Informace o tom jsou uvedeny v Pravidlech SKD.

Hodnocení zásady č. 8: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 9: Peněžní vypořádání

Je-li to účelné a možné, FMI by měla provádět peněžní vypořádání v penězích centrální banky. Nejsou-li použity peníze centrální banky, FMI by měla minimalizovat a přísně kontrolovat úvěrové riziko a riziko likvidity vyplývající z používání peněz komerčních bank.

Klíčový faktor č. 1: Je-li to účelné a možné, FMI by měla provádět peněžní vypořádání v penězích centrální banky, aby se předešlo úvěrovému riziku a riziku likvidity.

SKD provádí peněžní vypořádání v penězích centrální banky a pouze v české koruně.

Klíčový faktor č. 2: Nejsou-li používány peníze centrální banky, FMI by měla provádět peněžní vypořádání v aktivu pro vypořádání, které představuje minimální nebo žádné úvěrové riziko a riziko likvidity.

N/A

Klíčový faktor č. 3: Provádí-li FMI vypořádání v penězích komerčních bank, měla by monitorovat a minimalizovat své úvěrové riziko a riziko likvidity související s komerčními vypořadacími bankami. FMI by zejména měla stanovit přísná kritéria pro své vypořadací banky a monitorovat dodržování těchto kritérií, přičemž by se mělo přihlížet mimo jiné k regulaci a dohledu těchto bank, úvěruschopnosti, kapitalizaci, dostupnosti likvidity a k provozní spolehlivosti. FMI by rovněž měla monitorovat a řídit koncentraci úvěrových expozic a expozic likvidity ve vztahu ke komerčním vypořadacím bankám.

N/A

Klíčový faktor č. 4: Provádí-li FMI peněžní vypořádání na svůj vlastní účet, měla by minimalizovat a přísně kontrolovat své úvěrové riziko a riziko likvidity.

Účastníkem SKD je i ČNB, která k vypořádání používá svůj vlastní peněžní účet.

Klíčový faktor č. 5: Právní dohoda FMI s vypořadacími bankami by měla jasně stanovit, kdy se předpokládá, že k převodům na účet jednotlivých vypořadacích bank dojde, že po provedení jsou převody konečné a že obdržené finanční prostředky by měly být převoditelné co nejdříve, a to přinejmenším na konci dne a ideálně vnitrodenně, což má umožnit řízení úvěrového rizika a rizika likvidity u FMI i jejích účastníků.

SKD nepoužívá k vypořádání vypořadací banku.

Hodnocení zásady č. 9: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 10: Fyzické dodání

FMI by měla jasně uvádět své povinnosti, pokud jde o fyzické dodání podkladového aktiva nebo komodity, a měla by identifikovat, monitorovat a řídit rizika související s fyzickým dodáním.

Zásada č. 10 se nevztahuje na SKD.

Zásada č. 11: Centrální depozitáře cenných papírů (CSD)

CSD by měl mít odpovídající pravidla a postupy, které pomáhají zajistit integritu vydávání cenných papírů a minimalizovat a řídit rizika související s úschovou a převodem cenných papírů. CSD by měl cenné papíry uchovávat v imobilizované nebo dematerializované podobě za účelem převodu zaknihováním.

Klíčový faktor č. 1: CSD by měl mít odpovídající pravidla, postupy a kontroly, včetně spolehlivých účetních postupů, jejichž cílem je ochránit práva emitentů a držitelů cenných papírů, bránit neoprávněnému vytváření nebo výmazu cenných papírů a minimálně jednou denně provádět pravidelné kontrolní srovnávání vydaných cenných papírů, které má v držení.

Zabezpečení práv emitentů a držitelů cenných papírů

Emisí se rozumí cenné papíry vydané stejným emitentem, se stejnou jmenovitou hodnotou, splatností a se stejným ISINem, příp. kódem emise, přidělovaným provozovatelem,

Každá emise je spojena s jediným majetkovým účtem emitenta a agentem, který má k majetkovému účtu přístup,

Emise cenných papírů jsou v SKD označeny kódem přidělovaným SKD nebo ISINem.

Každá emise je vydávána pouze z jednoho účtu vlastníka - emitenta.

Je možno provést navýšení nebo snížení objemu existující emise,

Cenné papíry jedné emise jsou zastupitelné a nejsou číslovány,

Nová emise musí být zaevidována v SKD přede dnem emise,

Oznámení SKD o rozdělení cenných papírů nové emise mezi první nabyvatele musí být provedeno prostřednictvím aukčního místa,

O všech operacích je veden záznam a zúčastněné strany ho mají k dispozici,

Pouze klient může vydat - emitovat cenné papíry v SKD. Klient, který hodlá vydat cenné papíry, musí použít služeb agenta, který má přístup k jeho účtu vlastníka.

Evidence emisí obsahuje základní údaje o jednotlivých emisích, tj. zejména

- název cenného papíru,
- datum emise,
- datum splatnosti cenného papíru,
- jmenovitou hodnotu cenného papíru,
- objem emise ve jmenovité hodnotě,
- hodnotu cenného papíru při splatnosti,
- údaj o blokaci emise
- údaje o majiteli účtu a druhu účtu, na kterém je cenný papír evidován,
- údaje o emitentovi.

Výpis z evidence emisí obsahuje údaje dle předchozího odstavce.

V SKD jsou evidovány pouze dluhopisy se splatností do 1 roku včetně, denominované v CZK.

Je možno evidovat pouze

- dluhopisy bez kupónu (diskontované), jejichž emitent při splatnosti vyplatí jmenovitou hodnotu dluhopisu (případně sníženou o daň),
- dluhopisy s kupónem, který se vyplácí (případně snížený o daň) při splatnosti emise společně s jistinou.

Vzhledem k zaměnitelnosti cenných papírů není možno zabezpečit jejich rozlišitelnost pro

jakékoli účely (např. daňové). Emitent si proto musí počínat tak, aby všechny cenné papíry emise byly zaměnitelné i z hlediska daňového (např. v případě srážkové daně je nutno diskontované cenné papíry prodávat za stejnou cenu).

Jedna emise může být prodávána postupně v několika tranších. Jednotlivé tranše emise jsou v evidenci SKD rozlišeny sériovým číslem emise, cenné papíry jednotlivých tranší jedné emise jsou však zaměnitelné.

Pravidelné kontrolní srovnání vydaných cenných papírů

Na konci stanovené doby účetního dne je prováděna kontrola, při které se porovná předchozí denní konečný zůstatek jednotlivých emisí cenných papírů se všemi vypořádáními jednotlivých emisí zpracovanými v průběhu daného dne a s aktuálním denním konečným zůstatkem jednotlivých emisí cenných papírů na účtech cenných papírů. Případný nesoulad nebo rozpory vyplývající z procesu sesouhlasování jsou analyzovány a usiluje se o jejich vyřešení před zahájením vypořádání následujícího obchodního dne. Pokud se nepodaří tento problém vyřešit do zahájení následujícího obchodního dne, pozastaví provozovatel vypořádání emise cenných papírů, dokud nedojde k nápravě tohoto problému. Pokud je vypořádání pozastaveno, informuje o tom provozovatel bez zbytečného odkladu své účastníky a všechny subjekty zapojené do procesu vypořádání. Provozovatel informuje bez zbytečného odkladu své účastníky poté, co dojde k nápravě problému.

V SKD je možné kdykoli okamžitě na majetkových účtech rozlišit cenné papíry jednoho vlastníka, resp. custodiána od cenných papírů jiného vlastníka, resp. custodiána. Na účtu zákazníků jsou vedeny účty, které custodiánovi umožňují držet na jednom majetkovém účtu cenné papíry, které patří různým zákazníkům daného custodiána („souhrnné oddělení zákazníků“). Custodián nabízí svým zákazníkům volbu mezi souhrnným oddělením zákazníků a oddělením jednotlivých zákazníků; v případě oddělení jednotlivých zákazníků jsou cenné papíry jednotlivých zákazníků vedeny na jednotlivých majetkových účtech zákazníků.

Klíčový faktor č. 2: CSD by měla zakázat přečerpávání a debetní zůstatky na účtech cenných papírů.

v SKD není dovoleno přečerpání majetkového účtu cenných papírů nebo debetní zůstatky na majetkovém účtu cenných papírů.

Klíčový faktor č. 3: CSD by měl cenné papíry uchovávat v imobilizované nebo dematerializované podobě za účelem převodu zaknihováním. Je-li to relevantní, CSD by měl motivovat k imobilizaci nebo dematerializaci cenných papírů.

Cenné papíry evidované v SKD fyzicky neexistují a jsou reprezentovány pouze záznamem v databázi SKD.

Klíčový faktor č. 4: CSD by měl pomocí odpovídajících pravidel a postupů v souladu s právním rámcem chránit aktiva před rizikem úschovy a správy cenných papírů (custody).

Viz odpověď na Klíčový faktor č. 1 - Pravidelné kontrolní srovnání vydaných cenných papírů.

V SKD se neprovádí služba úschovy a správy cenných papírů.

Klíčový faktor č. 5: CSD by měl používat spolehlivý systém, který zajišťuje oddělení vlastních aktiv CSD a cenných papírů účastníků a oddělení různých cenných papírů účastníků. Stanovuje-li tak právní rámec, CSD by rovněž měl provozně podpořit oddělení cenných papírů patřících zákazníkům účastníka v evidenci účastníků a umožnit převod cenných papírů držených zákazníky.

V SKD je možné kdykoli okamžitě na majetkových účtech rozlišit cenné papíry jednoho vlastníka, resp. custodiána od cenných papírů jiného vlastníka, resp. custodiána. Custodián nabízí svým zákazníkům volbu mezi souhrnným oddělením zákazníků a oddělením jednotlivých zákazníků; v případě oddělení jednotlivých zákazníků jsou cenné papíry jednotlivých zákazníků vedeny na jednotlivých majetkových účtech zákazníků. Souhrnné oddělení zákazníků umožňuje custodiánovi na účtu zákazníků držet na jednom majetkovém účtu cenné papíry, které patří různým zákazníkům daného custodiána.

Klíčový faktor č. 6: CSD by měl identifikovat, měřit a řídit rizika vyplývající z dalších činností, které vykonává; řešení těchto rizik může vyžadovat dodatečné nástroje.

SKD neposkytuje jiné služby než centrální úschovu a správu cenných papírů a vypořádání.

Hodnocení zásady č. 11: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 12: Systémy vypořádání u výměnných transakcí

Zajišťuje-li FMI vypořádání transakcí, při kterých dochází k vypořádání dvou propojených závazků (např. cenných papírů nebo devizových transakcí), měla by odstranit hlavní riziko tím, že podmíní konečné vypořádání jednoho závazku konečným vypořádáním druhého závazku.

Klíčový faktor č. 1: FMI, která je systémem vypořádání u výměnných transakcí, by měla odstranit hlavní riziko tím, že zajistí, aby konečné vypořádání jednoho závazku proběhlo pouze v případě, že dojde také ke konečnému vypořádání propojeného závazku, a to bez ohledu na to, zda FMI provádí vypořádání na základě hrubé nebo čisté výše a kdy dojde k neodvolatelnosti vypořádání.

Prostřednictvím výměny se provádějí vzájemně podmíněné bezúplatné převody cenných papírů dvou různých emisí mezi dvěma majetkovými účty. Cenné papíry musí být k dispozici na účtech obou zúčastněných, poté jsou cenné papíry na obou účtech zablokovány a dojde současně k vzájemnému převodu cenných papírů.

Výměny jsou vypořádány obchod za obchodem.

Po dohodnutí podmínek výměny podávají oba účastníci ve stanovené lhůtě SKD instrukce k převodu cenných papírů, které jsou předmětem výměny, a to současně jako převodci i jako nabyvatelé. Neodvolatelnost nastane zároveň se zablokováním cenných papírů na obou účtech. Vzápětí jsou cenné papíry vzájemně převedeny.

Hodnocení zásady č. 12: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 13: Pravidla a postupy pro případ selhání účastníka - default

FMI by měla mít účinná a jasně vymezená pravidla a předpisy vztahující se k řízení selhání účastníka. Pravidla a postupy by měly být navrženy s cílem zajistit, aby FMI přijala včasná opatření vedoucí k minimalizaci ztrát a tlaků v oblasti likvidity a mohla pokračovat v plnění svých závazků.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla mít jasně stanovená pravidla a postupy upravující selhání dlužníka tak, aby FMI mohla nadále plnit své závazky v případě selhání účastníka, a pravidla a postupy upravující doplnění zdrojů po selhání dlužníka.

Pravidla a postupy pro případ selhání účastníka - default

Provozovatel SKD neprovede příkaz účastníka, pokud je v rozporu s Pravidly nebo platnou smlouvou. Provozovatel odepře provedení příkazu účastníka, pokud zjistí, že je v rozporu s právními předpisy.

Pokud do konce účetního dne platebního systému CERTIS v den vypořádání není na peněžním účtu agenta nabývajícího dostatek peněžních prostředků, transakce se neuskuteční a převod cenných papírů SKD nezaregistruje. Cenné papíry zablokované pro účely převodu na majetkovém účtu převádějícího SKD odblokuje a uvědomí o neuskutečněném převodu převádějícího i nabývajícího prostřednictvím jejich agentů. Toto se provádí automaticky.

Používání finanční zdrojů

ČNB nabízí účastníkům v případě nedostatku likvidity bezúročný vnitrodenní úvěr zajištěný likvidními cennými papíry účastníků evidovanými v SKD nebo v Centrálním depozitáři cenných papírů. ČNB nekládá do těchto operací své vlastní nezajištěné prostředky.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla být připravená uplatnit svá pravidla a postupy pro případ neplnění účastníka, a to včetně případných vhodných postupů stanovených v pravidlech, ale ponechaných na volném uvážení.

Při vzniku mimořádné situace způsobené závažnými ekonomickými důvody, které brání činnosti některého účastníka, způsobené např. zavedením opatření k řešení krize podle zvláštního právního předpisu na účastníka, rozhodne ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec o následném postupu, např. o zablokování majetkových účtů, blokaci cenných papírů na majetkových účtech, blokaci emise, kterou účastník vydal, příp. ukončení činnosti účastníka. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě. Při vzniku mimořádné situace způsobené tím, že ČNB obdržela informaci o úpadku účastníka, převezme tuto informaci ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec, vyhodnotí ji, dá pokyn k zablokování majetkových účtů účastníka a odmítnutí dalších pokynů účastníka, případně rozhodne o následném postupu. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě.

Při vzniku mimořádné situace způsobené závažnými zejména ekonomickými nebo technickými důvody, které ohrožují samotnou podstatu evidence a vypořádání cenných papírů v SKD, rozhodne ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec o zastavení činnosti SKD. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě.

Ke komunikaci se používá telefon, mail, web.

Klíčový faktor č. 3: FMI by měla veřejně informovat o hlavních aspektech svých pravidel a postupů pro případ selhání účastníka.

Informace jsou uveřejněny na webu ČNB v Pravidlech SKD. Další postupy nezveřejňuje.

Klíčový faktor č. 4: FMI by měla zapojit své účastníky a další zainteresované osoby do testování a posuzování postupů FMI pro případ selhání účastníka, včetně postupů pro uzavření účtu. Testování a posuzování by mělo být prováděno nejméně jednou ročně nebo po podstatných změnách pravidel a postupů tak, aby se zajistila jejich účelnost a účinnost.

SKD neprování testování ani posuzování svých postupů pro případ selhání účastníka. Vzhledem k tomu, že se jedná o RTGS model, má selhání účastníka SKD dopad pouze na jeho protistrany. Případné důsledky řetězení není možné sledovat. K selhání dochází ve zcela výjimečných případech.

Hodnocení zásady č. 13: Z velké části splněno

Doporučení a připomínky: SKD neprování testování ani posuzování svých postupů pro případ selhání účastníka.

Zásada č. 14: Oddělení a přenositelnost

Ústřední protistrana by měla mít pravidla a postupy, které umožňují oddělení a přenositelnost pozic zákazníků účastníka a zajištění (kolaterálu) poskytnutého ústřední protistraně ve vztahu k těmto pozicím.

Zásada č. 14 se nevztahuje na SSS systémy.

Zásada č. 15: Obecné obchodní riziko

FMI by měla identifikovat, monitorovat a řídit obecné obchodní riziko a držet dostatečná likvidní čistá aktiva financovaná z vlastního kapitálu k pokrytí potenciálních ztrát z obecné obchodní činnosti tak, aby mohla pokračovat v zajišťování operací a služeb jako fungujícího celku, pokud k uvedeným ztrátám skutečně dojde. Kromě toho by likvidní čistá aktiva měla v každém okamžiku postačovat k zajištění obnovení nebo řádného ukončení kritických operací a služeb.

SKD není obchodní systém, SKD je součástí centrální banky ČNB.

Zásada se nevztahuje na centrální banky.

Zásada č. 15: není relevantní pro centrální banky

Zásada č. 16: Riziko úschovy a správy (custody) a investiční rizika

FMI by měla chránit vlastní aktiva i aktiva účastníků a minimalizovat riziko ztráty a prodlevy v získávání přístupu k těmto aktivům. Investice FMI by měly být do nástrojů s minimálním úvěrovým rizikem, tržním rizikem a rizikem likvidity.

Zásada není relevantní pro centrální banky.

Hodnocení zásady č. 16: není relevantní pro centrální banky

Zásada č. 17: Operační riziko

FMI by měla identifikovat hodnověrné interní i externí zdroje operačního rizika a omezit jejich vliv pomocí vhodných systémů, směrnic, postupů a kontrol. Systémy by měly být navrženy tak, aby zajišťovaly vysokou míru bezpečnosti a provozní spolehlivosti, a měly by mít odpovídající, nastavitelnou kapacitu. Řízení kontinuity činností organizace by se mělo zaměřovat na včasné obnovení operací a plnění závazků FMI, a to včetně případů jejich rozsáhlého nebo závažného narušení.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla zavést spolehlivý rámec řízení operačních rizik, který bude obsahovat vhodné systémy, směrnice, postupy a kontroly a umožňovat identifikaci, monitorování a řízení operačních rizik.

Identifikace operačního rizika

Bezpečnostní opatření na snížení operačního rizika, která jsou realizována a je prováděna jejich dokumentace v rámci bezpečnosti ČNB, jsou praktikována rovněž v SKD. Jedná se zejména o zajištění ostrahy budov, oddělení lokalit hlavního a záložního informačního systému, jejich vzájemná propojitelnost z důvodu aktualizace systémů a dat v reálném čase, provoz na spolehlivých technologiích, duplicitní ukládání dat na disková media, dostupnost náhradních energetických zdrojů, vypracování a testování plánu zachování kontinuity činností, testování dostatečné kapacity zpracování všech vypořádání, zastupitelnost klíčových pracovníků, v neposlední řadě k bezpečnostním opatřením patří mechanismy, které mají odhalovat kybernetické útoky a předcházet jim. Mezi další konkrétní bezpečnostní opatření lze zahrnout např. omezený okruh pracovníků a jejich přístup do místnosti hlavního a záložního pracoviště, pravidelný režim archivace dat, opakovaný audit systému, kontrola přístupových práv do systému, přímá kontrola údajů ze systému účastníky systému, elektronická kontrola vstupních údajů, auditní stopy údajů, kontrolní součty systémů. Mezi nástroje na omezení rizik patří také např. metoda čtyř očí při změně údajů operací týkajících se peněžních účtů, odesílání informativních mailů o provedené změně, logování procesu zpracování transakcí a logování činnosti uživatelů, monitoring činností.

Žádné body selhání nebyly identifikovány.

Směrnice, procesy a kontroly

Základním vnitřním předpisem ČNB (Statutem) je Organizační řád, který je závazným výchozím dokumentem pro přípravu navazujících vnitřních předpisů a řídicích aktů.

Organizační řád

- vymezuje organizační uspořádání ČNB,
- stanoví a upravuje zásady vnitřního řídicího a kontrolního systému ČNB,
- vymezuje stupně řízení a kompetence vedoucích zaměstnanců ČNB,
- vymezuje působnosti organizačních útvarů ČNB a zásady jejich spolupráce a vzájemné komunikace.

Organizační řád a jeho změny schvaluje bankovní rada.

ČNB vydala Pokyny č. 40/2002 pro personální práci v České národní bance. Tyto pokyny upravují v návaznosti na Pracovní řád ČNB výkon činností ČNB v oblasti pracovněprávních vztahů, odměňování zaměstnanců a vedení personální agendy v ČNB. Vymezují pravidla a postupy uplatňované při vyhledávání, výběru a přijímání nových zaměstnanců do pracovního poměru, při odměňování zaměstnanců, při stanovování pracovní doby specifických skupin zaměstnanců, při vedení evidence pracovní doby, při provádění změn a skončení pracovního poměru a při posuzování úrovně dosahovaných pracovních výsledků a schopností zaměstnanců.

Vývoj nových nebo úpravy provozovaných informačních systémů a aplikačního programového vybavení se projednávají a schvalují na Komisi pro informatiku, jejímiž členy jsou ředitelé všech sekcí ČNB, takže je zajištěna informovanost napříč celou ČNB. Kromě toho, sekce informatiky odpovídá mimo jiné za základní koordinaci, integraci a metodiku řízení všech projektů v oblasti rozvoje IS/IT v ČNB.

Veškerá rizika jsou ošetřena v Bezpečnostním profilu SKD.

Systém SKD je též každoročně podrobován externímu auditu a opakovaně i internímu auditu. Na základě výstupů z hodnocení rizik a z auditů jsou přijímána případná další opatření ke snížení rizik, kterým je systém CERTIS vystaven, včetně rizika operačního.

Klíčový faktor č. 2: Představenstvo FMI by mělo jasně vymezit úlohy a povinnosti při řešení operačního rizika a mělo by schválit rámec řízení operačního rizika FMI. Systémy, provozní směrnice, postupy, a kontroly by měly pravidelně a po výrazných změnách procházet revizí, auditem a testy.

Problematika operačních rizik je v ČNB řešena Pokyny České národní banky č. 80 pro řízení operačních rizik v České národní bance, které jsou účinné od 1. ledna 2018.

Funkce řízení operačních rizik je v ČNB zajišťována decentralizovaně. Za nastavení funkce řízení operačních rizik odpovídá bankovní rada. Za uplatňování funkce řízení operačních rizik odpovídají ředitelé organizačních útvarů ČNB. Za metodické řízení a koordinaci funkce řízení operačních rizik odpovídá ředitel sekce kancelář, který mimo jiné určuje zaměstnance sekce kancelář, který tyto činnosti zajišťuje.

Ředitelé organizačních útvarů ČNB mimo jiné určí kontaktní osoby pro řízení operačních rizik za jimi řízené organizační útvary.

V sekci peněžní a platebního styku bylo vydáno Rozhodnutí ředitele sekce peněžní a platebního styku č. 1/2018, kterým se stanovují postupy pro řízení operačních rizik v sekci peněžní a platebního styku. Rozhodnutí stanovuje povinnosti zaměstnanců sekce peněžní a platebního styku, zejména hlášení událostí operačního rizika.

Klíčový faktor č. 3: FMI by měla mít jasně vymezené cíle v oblasti provozní spolehlivosti a měla by zavést směrnice, jejichž účelem je zajistit, že vymezené cíle budou splněny.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje ČNB v § 13 povinnosti při přípravě na krizové situace, a to zejména povinnost zpracovat krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví a spolupracovat s ministerstvy při zpracovávání jejich krizových plánů.

Na základě uvedeného zákona ČNB vypracovala krizový plán, jehož cílem je příprava ČNB na řešení mimořádných událostí, které mohou narušit či poškodit integritu ČNB a destabilizovat výkon rozhodujících činností ČNB v oblasti finančního trhu České republiky. Prováděcí dokumentace ke krizovému plánu obsahuje konkrétní postupy řešení jednotlivých mimořádných událostí. Tato dokumentace mimo jiné zahrnuje i postupy obnovy informačních systémů.

V SKD je vytvořena strategie zajištění kontinuity provozu, podkladem je havarijní plán, který stanovuje postup obnovy provozu SKD v případě havárie, kontinuitu nejdůležitějších operací při katastrofických scénářích včetně přírodních katastrof, pandemických situací, fyzických útoků, nežádoucích zásahů zvnějšku, teroristických útoků a kybernetických útoků. Postup obnovy provozu po havárii identifikuje, zahrnuje a stanoví nejvhodnější strategie obnovy pro nejdůležitější operace a obnovení provozu nejdůležitějších operací. Zajišťuje, aby záložní systémy zahájily zpracovávání bez zbytečného odkladu. Havarijní plán je uveřejněn na intranetu ČNB.

Postup obnovy SKD stanovuje procedury při řešení jednotlivých havarijních situací v informačním systému SKD. Stěžejní důraz je pak kladen na možnost obnovy systému v lokalitě záložní strany, která je umístěna v dostatečně vzdálené lokalitě a nepodléhá stejným množinám hrozeb jako primární strana. Díky technickému řešení a dostupnosti v reálném čase záložní strana poskytuje stejnou výkonnost, kapacitu a funkcionalitu jako primární strana.

Testování infrastruktury na základě Postupu obnovy SKD je prováděno periodicky v testovacím prostředí. Na podkladě zkušeností získaných při testování je Postup obnovy SKD upravován.

Klíčový faktor č. 4: FMI by si měla zajistit odpovídající nastavitelnou kapacitu potřebnou ke zvládnutí rostoucí zátěže a k dosažení cílů, pokud jde o úroveň služeb.

Ačkoliv trend v počtu operací v SKD je stoupající, s ohledem na poměrně nízký počet operací v absolutní hodnotě je kapacita SKD dostačující.

Klíčový faktor č. 5: FMI by měla mít komplexní směrnice fyzické a informační bezpečnosti, které řeší potenciální slabá místa a hrozby.

Fyzická bezpečnost

Za tímto účelem vydala ČNB Pokyny č. 53 ze dne 19. května 2010 pro zajištění ostrahy budov a vymezených prostor České národní banky, přepravy peněz a jiných cenností a pro používání zbraní a střeliva držaných Českou národní bankou na zbrojní licenci.

Úlohou ostrahy objektů je předcházení a zamezení ztrátám na životech a zdraví osob v objektech a ztrátám na majetku ČNB, ochrana zájmů ČNB v objektech a dokumentace mimořádných událostí, přestupků a trestné činnosti pro potřeby policie.

Pokyny vycházejí např. z ustanovení zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), navazují na Pokyny ČNB č. 31/2011, o režimu vstupu osob a vjezdu vozidel do budov a vymezených prostor České národní banky a o režimu jejich pohybu a v neposlední řadě také na Krizový plán ČNB.

Informační bezpečnost

Zákon 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti) ukládá povinnosti v oblasti kybernetické bezpečnosti mj. správci informačního systému kritické informační infrastruktury a správci významného informačního systému, kterým SKD bezesporu je. V ČNB byla zřízena Komise pro řízení kybernetické bezpečnosti (dále jen „Komise“), jejímž předsedou je ředitel sekce informatiky. Komise projednává vývoj bezpečnostní politiky ČNB v oblasti IT, projednává, posuzuje a doporučuje ke schválení zásadní vnitřní předpisy z oblasti bezpečnosti IT, např. školení bezpečnosti IT (rozsah, frekvence), požadavky na uživatele. Komise je pravidelně informována sekci informatiky o:

bezpečnostních incidentech kategorie III (velmi závažný kybernetický bezpečnostní incident, při kterém je přímo a významně narušena bezpečnost poskytovaných služeb nebo aktiv),
stavu/aktualizaci bezpečnostních profilů jednotlivých systémů,
naplňování plánu školení bezpečnosti IT,
o výsledcích auditů a přijatých nápravných opatřeních týkajících se bezpečnosti IT, kde nositel doporučení je sekce informatiky.

Komise jednou ročně projednává, posuzuje a doporučuje ke schválení kapitulu Bezpečnost informačních systémů a technologií (IS/IT) z dokumentu Zpráva o stavu bezpečnosti v České národní bance.

Požadavky ze zákona o kybernetické bezpečnosti jsou zpracovány v metodickém listu sekce informatiky č. 720/9/2015, kterým se stanoví postup pro řízení aktiv a řízení rizik v oblasti IS/IT v České národní bance. Metodický list popisuje, jak provést identifikaci a ohodnocení informačních aktiv v informačních systémech a technologiích, jak provést analýzu rizik, navrhnout opatření k eliminaci těchto rizik a stanovit zbytková rizika. Výstupem je poté „Bezpečnostní profil“ ve formě Excel tabulky. Veškerá rizika systému CERTIS jsou pak ošetřena v Bezpečnostním profilu CERTIS.

Výše uvedený metodický list navazuje na Pokyny ČNB č. 32/2007, kterými se stanoví bezpečnostní politika ČNB v oblasti informačních technologií“ (dále jen „Pokyny“). Bezpečnostní politika IT vytyčuje bezpečnostní cíle a vymezuje základní zásady bezpečnosti IT a z nich vyplývající povinnosti uživatelů, věcných a technických správců a informačních systémů ČNB, vedoucích zaměstnanců a organizačních útvarů ČNB.

Pokyny jasně definují odpovědnost jednotlivých útvarů v ČNB za řízení a organizaci bezpečnosti IT. Těmito útvary jsou především sekce informatiky, která dále spolupracuje s ostatními zainteresovanými útvary – sekcí správní, sekcí lidských zdrojů a dále sekcí peněžní a platebního styku.

Sekce informatiky odpovídá za aktualizaci bezpečnostní politiky IT na základě pravidelného hodnocení dosaženého stavu bezpečnosti informačních technologií, vyhodnocování bezpečnostních rizik a vývoje v oblasti informačních technologií v souladu s příslušnými standardy a normami. Hodnocení provádí sekce informatiky ve spolupráci se samostatným odborem interního auditu nebo s externím auditorem.

Pokyny obsahují sankční ustanovení, které mají za úkol zajistit dodržování principů obsažených v jednotlivých oblastech bezpečnostní politiky.

Sekce informatiky dále zpracovala řadu dalších metodických listů, které řeší např. postupy pro tvorbu, obnovu a způsob zacházení s hesly a účty v informačních systémech a systémovém prostředí ČNB, postupy související se sběrem, vyhodnocováním a ukládáním bezpečnostních logů, postupy pro řízení zranitelnosti IS/IT v systémovém prostředí České národní banky a další.

Klíčový faktor č. 6: FMI by měla mít plán kontinuity činností organizace, který upravuje události představující výrazné riziko narušení operací, a to včetně událostí, které mohou způsobit rozsáhlé nebo závažné narušení. Plán by měl zahrnovat použití sekundárního místa a měl by zajistit, aby došlo k obnovení činnosti kritických systémů informačních technologií (IT) do dvou hodin po událostech, kdy došlo k jejímu narušení. Plán by měl umožňovat, aby FMI provedla vypořádání do konce dne, ve kterém došlo k narušení, a to i za mimořádných okolností. FMI by tyto mechanismy měla pravidelně testovat.

Cíle plánu kontinuity činností organizace

ČNB zpracovává krizový plán, jehož cílem je příprava ČNB na řešení mimořádných událostí, které mohou narušit či poškodit integritu ČNB a destabilizovat výkon rozhodujících činností.

Prováděcí dokumentace ke krizovému plánu obsahuje konkrétní postupy řešení jednotlivých mimořádných událostí. Tato dokumentace mimo jiné zahrnuje i postupy obnovy informačních systémů.

Postup obnovy provozu po havárii identifikuje, zahrnuje a stanoví nejvhodnější strategie obnovy pro nejdůležitější operace a obnovení provozu nejdůležitějších operací. Zajišťuje, aby záložní systémy zahájily zpracovávání bez zbytečného odkladu.

Záměr plánu kontinuity činností organizace

Dle operačního plánu sekce informatiky je věcný záměr doby obnovy pro účely řešení mimořádných událostí v souladu s krizovým plánem stanoven na 8 hodin.

Pro účely řešení běžných poruch v souladu s praxí „best effort“ je stanovena doba obnovy:

SKD 2 hod v době 7:00-17:30

Síť ČNB 25 hodinový smluvní fix time na odstranění závady. Těchto 25 hodin se ale neprojeví jako 25 hodinová odstávka aplikace, protože v případě výpadku části sítě, kde jsou připojeny primární servery, se zpracování přesouvá do záložní strany. K 25 hodinové odstávce tedy může dojít, ale pouze za předpokladu, že dojde k úplnému výpadku sítě v obou výpočetních střediscích.

Sekundární místo působení

Postup obnovy SKD je založen na skutečnosti, že všechny rozhodující komponenty systémového podloží a aplikace jsou zálohovány a je vyřešen buď automatický nebo manuální přechod na záložní komponentu. Záložní komponenty – záložní strana - jsou umístěny v dostatečně a zároveň přiměřeně vzdálené lokalitě (Zličín - 20 km), která je propojena optickými kabely a její fyzické a technologické zabezpečení je na minimálně stejné úrovni jako zabezpečení primární strany.

Pro případ, že účastník SKD nebude schopen předávat a přebírat data prostřednictvím SKD, lze data předat/převzít náhradním způsobem, a to prostřednictvím faxu, e-mailu nebo osobně v ČNB.

Postup obnovy provozu definuje sekundární místo zpracování s dostatečnými zdroji, kapacitami, funkcemi a personálem, které jsou vhodné z hlediska operačních potřeb SKD a rizik, jimž čelí, s cílem zajistit kontinuitu nejdůležitějších operací v případě, že není v provozu hlavní místo zpracování.

Posouzení a testování

Testování postupu obnovy, tj. jednotlivé procedury realizující přechod a návrat zpracování mezi servery primární a záložní strany jsou testovány min. 1x za rok. Minimálně jeden účetní den v roce je řízení SKD realizováno provozním personálem ze záložní strany Zličín.

Havarijní plán je pravidelně testován dle variant důležitosti předpokládaných možných havarijních situací za plné účasti uživatelů. Záznamy o testování jsou evidovány a na jejich základě jsou přijata případná opatření ke zlepšení zajištění kontinuity provozu SKD.

Klíčový faktor č. 7: FMI by měla identifikovat, monitorovat a řídit rizika, která pro její činnost mohou představovat hlavní účastníci, jiné FMI a poskytovatelé služeb a veřejných služeb. Kromě toho by FMI měla identifikovat, monitorovat a řídit rizika, která její činnost může představovat pro jiné FMI.

Identifikace, monitorování a řízení všech rizik je řešeno v Bezpečnostním profilu CERTIS, viz výše.

Hodnocení zásady č. 17: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 18: Požadavky ohledně přístupu a účasti

FMI by měla mít objektivní, z rizik vycházející a zveřejňovaná kritéria účasti, která umožňují spravedlivý a otevřený přístup.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla umožňovat spravedlivý a otevřený přístup ke svým službám, a to i přímým a nepřímým účastníkům a jiným FMI na základě přiměřených, z rizik vycházejících požadavků ohledně účasti.

Kritéria a požadavky ohledně účasti

Pravidla SKD stanovují:

- **agent**, tj. právnická osoba uvedená v § 84 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, se kterou uzavře ČNB smlouvu o účasti v SKD. Agent může být na základě smlouvy o účasti v SKD oprávněn zabezpečovat jiným účastníkům – tj. custodianům a klientům elektronický přístup k jejich majetkovým účtům v SKD a získávat z SKD informace, které se jich týkají.
- **custodian** je právnická osoba uvedená v § 92 odst. 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, se kterou uzavřela ČNB smlouvu o účtu zákazníků v SKD. Účet zákazníků je zřízen na základě smlouvy o účtu zákazníků v SKD. Pouze custodian může mít v SKD jeden nebo více účtů zákazníků.
- **klient** je právnická nebo fyzická osoba, se kterou uzavřela ČNB smlouvu o účtu vlastníka cenných papírů v SKD. Účet vlastníka je zřízen na základě smlouvy o účtu vlastníka cenných papírů v SKD. Pouze klient může mít v SKD jeden nebo více účtů vlastníka.

Agentem a klientem je také ČNB. Jako agent působí zejména pro Ministerstvo financí ČR a případně pro některé centrální banky.

Přístup k registrům obchodních údajů (TR)

SKD není obchodní systém.

N/A

Klíčový faktor č. 2: Požadavky FMI ohledně účasti by měly být oprávněné s ohledem na bezpečnost a efektivitu FMI a cílových trhů, měly by být upraveny a přizpůsobeny tak, aby byly úměrné konkrétním rizikům FMI, a měly by být zveřejněny. Při dodržení přijatelných standardů řízení rizik by FMI měla usilovat o stanovení požadavků, které mají za daných okolností nejméně omezující vliv na přístup.

Oprávněnost a zdůvodnění kritérií ohledně účasti

Kritéria účasti jsou dána zákonem a Pravidly, jsou tedy veřejná.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu stanovuje kritéria pro účast v SKD, viz KF č. 1.

V příloze žádosti o účast v SKD uvede tuzemská právnická osoba v případě agenta své prohlášení nebo banky agenta, že souhlasí s tím, aby jeho peněžní účet mohl být debetován platbou z třetí strany na základě příkazu SKD. Dále agent uvede daňové identifikační číslo,

V příloze žádosti o účast v SKD uvede zahraniční právnická osoba:

- úřední doklad potvrzující existenci právnické osoby, datum vzniku a její sídlo, správnost dokladu musí být potvrzena otiskem apostilního razítka nebo razítka zastupitelského úřadu České republiky v zemi, kde má právnická osoba sídlo a k dokladům musí být přiložen jejich ověřený překlad do českého jazyka, nestanoví-li mezinárodní smlouva jiný postup pro ověřování veřejných listin; tzn. pokud zahraniční právnická osoba má sídlo v zemi, která podepsala Evropskou úmluvu o zrušení ověřování listin vyhotovených diplomatickými zástupci nebo konzulárními úředníky, resp. bilaterální smlouvu,

- postupuje se ve shodě s těmito dokumenty,
- v případě klienta/custodiana úřední doklad o jeho daňovém domicilu. Tento doklad je třeba pravidelně aktualizovat, a to nejméně jednou za rok,
- seznam členů statutárního orgánu nebo notářem ověřené zmocnění pověřených osob podepisovat za danou společnost s ověřeným překladem do českého jazyka,
- v případě klienta/custodiana - zahraniční osoba se sídlem nebo místem podnikání mimo státy Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru předkládá právní posudek renomované právní kanceláře (zabývající se mezinárodním právem nebo právem příslušného státu) s povolením k výkonu činnosti ve státech Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru a s příslušným pojištěním této činnosti, ve kterém bude osvědčeno, že právní řád, jímž se řídí konkurz na majetek zahraniční osoby nebo jiná možná opatření veřejného orgánu směřující vůči majetku zahraniční osoby, nebrání neodvolatelnosti příkazů k vypořádání stanovené českým právem. Toto osvědčení, předkládané s ověřeným překladem do českého jazyka, je třeba pravidelně aktualizovat, a to nejméně jednou za rok. Po dohodě s ČNB osvědčení není třeba předkládat (v případě, kdy ČNB již obdržela takové osvědčení ne starší jeden rok o právním řádu příslušného státu)

Totožnost tuzemské fyzické osoby se pro účely SKD ověřuje úředním dokladem (občanský průkaz, pas, řidičský průkaz, zbrojní pas, rodný list).

V příloze žádosti o účast v SKD uvede zahraniční fyzická osoba:

- úřední doklad o jeho daňovém domicilu, tento doklad je třeba pravidelně aktualizovat, a to nejméně jednou za rok,
- v případě zahraniční osoby s místem podnikání mimo státy Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru předkládá právní posudek renomované právní kanceláře (zabývající se mezinárodním právem nebo právem příslušného státu) s povolením k výkonu činnosti ve státech Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru a s příslušným pojištěním této činnosti, ve kterém bude osvědčeno, že právní řád, jímž se řídí konkurz na majetek zahraniční osoby nebo jiná možná opatření veřejného orgánu směřující vůči majetku zahraniční osoby, nebrání neodvolatelnosti příkazů k vypořádání stanovené českým právem. Toto osvědčení, předkládané s ověřeným překladem do českého jazyka, je třeba pravidelně aktualizovat, a to nejméně jednou za rok. Po dohodě s ČNB osvědčení není třeba předkládat (v případě, kdy ČNB již obdržela takové osvědčení ne starší jeden rok o právním řádu příslušného státu),
- totožnost se pro účely SKD ověřuje úředním dokladem (pas, řidičský průkaz, zbrojní pas, rodný list),

Žádost musí být opatřena datem a podpisem statutárního orgánu žádající právnické osoby nebo žádající fyzické osoby.

Nejméně omezující přístup

Při změně Pravidel SKD jsou požadavky ohledně přístupu posuzovány.

Informování o kritériích

Kritéria jsou uvedena na webu ČNB v Pravidlech SKD.

Klíčový faktor č. 3: FMI by měla průběžně monitorovat dodržování požadavků ohledně účasti a jasně definovat a zveřejňovat postupy pro pozastavení účasti a spořádaný odchod účastníka, který poruší nebo již nadále nesplňuje požadavky ohledně účasti.

Monitorování dodržování

ČNB denně monitoruje dodržování kritérií přístupu svými účastníky. Věcný správce SKD sleduje chování účastníků SKD prostřednictvím aplikace SKD, která umožňuje např. zobrazit aktuální pozici účastníka, zobrazit denní výpis, seznam vstupních instrukcí, stav provádění vypořádání, čerpání vnitrodenních úvěrů apod. Postupuje vždy podle právě platných Pravidel SKD.

Pozastavení účasti a spořádaný odchod účastníka

ČNB je oprávněna smlouvu písemně vypovědět, pokud účastník SKD poruší smlouvu.

ČNB je oprávněna od smlouvy odstoupit s okamžitou účinností v případě, že účastník SKD poruší podstatným způsobem své povinnosti plynoucí z této smlouvy nebo Pravidel.

ČNB je též oprávněna od smlouvy odstoupit, jestliže zjistí závažné skutečnosti, které by mohly podstatným způsobem ohrozit schopnost účastníka SKD dostát svým závazkům ze smlouvy nebo Pravidel (např. výkon rozhodnutí vedený proti agentovi či hrozící úpadek).

Postupy jsou uvedeny v Pravidlech SKD a v jejich přílohách, která jsou veřejně přístupná

Hodnocení zásady č. 18: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 19: Systém odstupňované účasti

Kromě toho by FMI měla identifikovat, monitorovat a řídit podstatná rizika, která jí mohou vzniknout na základě systému odstupňované účasti.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla zajistit, aby jí její pravidla, postupy a dohody umožňovala získat základní informace o nepřímé účasti, aby mohla identifikovat, monitorovat a řídit podstatná rizika, která jí mohou vzniknout na základě systému odstupňované účasti.

Systém odstupňované účasti

Systém odstupňované účasti je popsán v Zásadě č. 18.

Údaje o účastnících SKD jsou zaznamenány elektronicky v databázi SKD a také v dokumentaci účastníka SKD.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla identifikovat podstatné závislosti mezi přímými a nepřímými účastníky, které mohou FMI ovlivnit.

Platby custodianů a klientů agenta jsou v rámci vypořádání a ostatních transakcí zajišťovaných SKD hrazeny z peněžního účtu agenta uvedeného ve smlouvě o účasti v SKD. Kreditní položky jsou placeny přímo na peněžní účty uvedené ve smlouvě o majetkovém účtu vlastníka cenných papírů (klienta) nebo ve smlouvě majetkovém účtu zákazníků (custodiána).

Agent, který je povinnou osobou podle ustanovení zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, nese odpovědnost za řádnou identifikaci custodianů a klientů, jimž je oprávněn zabezpečovat elektronický přístup k jejich majetkovým účtům, jakož i za plnění dalších povinností stanovených v tomto zákonu, zejména dodržení povinnosti uchovávat identifikační údaje custodianů a klientů, jejichž poskytnutí, včetně poskytnutí kopií příslušných dokladů může provozovatel požadovat.

Klíčový faktor č. 3: Kvůli řízení rizik vyplývajících z transakcí by FMI měla identifikovat nepřímé účastníky odpovědné za výraznou část transakcí, které FMI zpracovává, a nepřímé účastníky, jejichž transakční objemy nebo hodnoty jsou výrazně úměrné kapacitě přímých účastníků, prostřednictvím kterých získávají přístup k FMI.

Objemy transakcí jednotlivých účastníků SKD nejsou statisticky vyhodnocovány. Transakční objemy účastníků SKD nemají vliv na velikost rizika.

Klíčový faktor č. 4: FMI by měla pravidelně posuzovat rizika, která jí mohou vzniknout na základě systému odstupňované účasti, a měla by případně přijmout opatření s cílem tato rizika zmírnit.

Při změně Pravidel SKD jsou rizika ohledně odstupňované účasti posuzována.

Hodnocení zásady č. 19: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 20: Spojení mezi FMI

FMI, která vytvoří spojení s jednou nebo několika FMI, by měla identifikovat, monitorovat a řídit rizika, která s tímto spojením souvisí.

SKD nemá žádné spojení s jinými subjekty FMI vyjma propojení s platebním systémem CERTIS, se kterým komunikuje přímo v rámci elektronické struktury ČNB.

Hodnocení zásady č. 20: Splněno**Doporučení a připomínky: 0**

Zásada č. 21: Účinnost a efektivita

FMI by měla požadavky svých účastníků a cílových trhů plnit účinně a efektivně.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla být navržena ke splnění potřeb svých účastníků a cílových trhů, zejména pak s ohledem na volbu zúčtovacího a vypořádacího systému; provozní strukturu; rozsah zúčtovaných, vypořádaných nebo evidovaných produktů; a používání technologií a postupů.

Účastníci SKD mají možnost vyjádřit své požadavky na uvedené parametry, zejména prostřednictvím výboru uživatelů.

Účastníci SKD mohou sdělit své potřeby rovněž pracovníkům věcné správy a provozovatele SKD. Následně jsou potřeby analyzovány a řešeny.

Žádné větší stížnosti se neobjevily, kromě běžných drobných provozních problémů.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla mít jasně definované cíle, které jsou měřitelné a dosažitelné, např. v oblastech minimálních úrovní služeb, očekávání ohledně řízení rizik a obchodních priorit.

Hlavním cílem vlastníka a provozovatele systému je provozovat systém bezpečně, spolehlivě a efektivně. Cíle jsou splněny, pokud účastníci SKD mají provedena všechna svá vypořádání v co nejkratším čase.

Výbor uživatelů poskytuje stanoviska k zásadním opatřením, která mají dopad na uživatele. Výbor uživatelů může předložit nezávazné stanovisko obsahující podrobné zdůvodnění týkající se cenové struktury SKD.

Klíčový faktor č. 3: FMI by měla mít mechanismy zajišťující pravidelné posuzování její účinnosti a efektivity.

Vzhledem k nízkému počtu operací je systém dostatečně robustní a efektivní. V případě DVP transakcí, které jsou časově nejnáročnější, a pokud strana nabývající i pozbývající má dostatek zdrojů, je čas vypořádání několik málo minut (1-3).

Počty výpadků SKD se pohybují do pěti případů za rok.

Hodnocení zásady č. 21: Z velké části splněno

Doporučení a připomínky: SKD nemá mechanismy zajišťující pravidelné posuzování její účinnosti a efektivity

Zásada č. 22: Komunikační postupy a standardy

FMI by měla používat nebo alespoň splnit příslušné mezinárodně přijímané komunikační postupy a standardy umožňující účinné provádění plateb, zúčtování, vypořádání a evidenci.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla používat nebo alespoň splnit mezinárodně přijímané komunikační postupy a standardy.

Komunikační postupy

SKD má vlastní komunikační postupy a standardy. Uživatelé mají vlastní interaktivní přístup k SKD a komunikují prostřednictvím uživatelského rozhraní.

Komunikační standardy

V SKD se nepoužívají mezinárodně přijímané komunikační standardy.

V SKD je připravována rozšíření o aplikační rozhraní na základě ISO 15022 prostřednictvím sítě SWIFT.

Hodnocení zásady č. 22: Nesplněno

Zásada č. 23: Informování o pravidlech, hlavních postupech a tržních údajích

FMI by měla mít jasná a komplexní pravidla a postupy a měla by poskytovat dostatečné informace, které účastníkům umožní přesně porozumět rizikům, poplatkům a dalším podstatným nákladům, které je čekají, pokud se stanou součástí FMI. Veškerá příslušná pravidla a hlavní postupy by měly být zveřejňovány.

Klíčový faktor č. 1: FMI by měla mít jasná a komplexní pravidla a postupy, o kterých jsou účastníci plně informováni. Příslušná pravidla a hlavní postupy by měly být také zveřejňovány.

Pravidla a postupy

Zásadní dokumenty jsou Pravidla SKD včetně příloh, které obsahují vzorové smlouvy.

O každé změně Pravidel nebo jejich příloh nebo Příručky účastníka musí být účastníci SKD informováni a současně jim musí být stanovena přiměřená doba, ve které musí svou činnost této změně SKD přizpůsobit nebo mohou vyslovit nesouhlas se změnou a podat výpověď smlouvy o účasti v SKD nebo smlouvy o majetkovém účtu v SKD.

O tom, zda jsou dokumenty jasné a komplexní se ČNB dozvídá z reakcí účastníků SKD, se kterými je v každodenním kontaktu. Pokud není některý postup nebo proces zcela jasný, na základě připomínek jej ČNB zpřesní.

Zpřístupnění informací

Zjistí-li zaměstnanec ČNB při provozování a používání SKD mimořádnou situaci týkající se věcné závady, která zabráňuje využívat SKD, neprodleně informaci o věcné závadě předá e-mailem nebo telefonem věcnému správci. Věcný správce rozhodne o případném náhradním řešení, případně zajistí úpravu SKD pomocí předání požadavku technickému správci založením incidentu v systému ServiceDesk (dále jen „SD“), e-mailem nebo telefonem na helpdesk. Záznam o požadavcích na úpravu eviduje v Přehledu změn SKD.

Při vzniku mimořádné situace způsobené závažnými ekonomickými důvody, které brání činnosti některého účastníka, způsobené např. zavedením opatření k řešení krize podle zvláštního právního předpisu na účastníka, rozhodne ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec o následném postupu, např. o zablokování majetkových účtů, blokaci cenných papírů na majetkových účtech, blokaci emise, kterou účastník vydal, příp. ukončení činnosti účastníka. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě. Při vzniku mimořádné situace způsobené tím, že ČNB obdržela informaci o úpadku účastníka, převezme tuto informaci ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec, vyhodnotí ji, dá pokyn k zablokování majetkových účtů účastníka a odmítnutí dalších pokynů účastníka, případně rozhodne o následném postupu. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě.

Při vzniku mimořádné situace způsobené závažnými zejména ekonomickými nebo technickými důvody, které ohrožují samotnou podstatu evidence a vypořádání cenných papírů v SKD, rozhodne ředitel sekce věcného správce nebo jím pověřený zaměstnanec o zastavení činnosti SKD. Rozhodnutí eviduje v písemné podobě.

SKD informuje účastníky SKD o změně pravidel mailem.

SKD informuje veřejnost o relevantních pravidlech a hlavních postupech na webu ČNB.

Klíčový faktor č. 2: FMI by měla poskytovat jasný popis konstrukce a fungování systému i práv a povinností FMI a účastníků, aby účastníci mohli vyhodnotit rizika, kterým by se vystavovali účastí v FMI.

Všechny informace jsou uvedeny v Pravidlech SKD, viz výše.

Klíčový faktor č. 3: FMI by měla poskytovat veškerou nezbytnou a příslušnou dokumentaci a odbornou přípravu potřebnou k tomu, aby účastníci pochopili pravidla a postupy FMI a rizika, kterým se vystavují účastí v FMI.

Provozovatel je v každodenním spojení s účastníky systému. V případě nejasností zaměstnanci zodpovídají dotazy účastníků SKD.

Klíčový faktor č. 4: FMI by měla veřejně informovat o svých poplatcích na úrovni jednotlivých nabízených služeb i o směrnících upravujících případné nabízené slevy. FMI by pro účely srovnání měla nabízet jasný popis služeb, jejichž cenu uvádí.

ČNB informuje o svých poplatcích v části VI. Ceníku peněžních a obchodních služeb ČNB - Systém krátkodobých dluhopisů, Ceník je uveřejněn na webu ČNB.

ČNB informuje účastníky o změnách poplatků s dvouměsíčním předstihem. Popis cen je stručný a výstižný a umožňuje srovnání s jinými FMI.

ČNB neinformuje o svých technologiích a komunikačních postupech.

Klíčový faktor č. 5: FMI by měla pravidelně vyplňovat odpovědi k rámci CPSS-IOSCO pro zpřístupnění informací u infrastruktur finančního trhu. FMI by rovněž měla sdělovat alespoň základní údaje o objemech a hodnotách transakcí.

Rámec pro zpřístupnění informací u infrastruktur finančního trhu, který stanovuje CPSS-IOSCO byl vyplněn v roce 2007.

Aktualizace je prováděna po podstatných změnách.

Pokud jde o sdělování základních údajů veřejnosti, SKD zveřejňuje na webu Průměrné ceny/hodnoty krátkodobých dluhopisů za každý obchodní den, aktuální i historický Přehled dluhopisů evidovaných v SKD, Měsíční statistiku o vydaných cenných papírech, objemu transakcí a celkovém počtu transakcí včetně grafického provedení

Všechny uveřejňované informace včetně Pravidel SKD jsou v českém a anglickém jazyce.

Hodnocení zásady č. 23: Splněno

Doporučení a připomínky: 0

Zásada č. 24: Informace o tržních údajích poskytované registry obchodních údajů

Registr obchodních údajů (TR) by měl poskytovat včasné a správné údaje příslušným orgánům a veřejnosti v souladu s jejich potřebami.

Zásada č. 24 se nevztahuje na SSS systémy.

Příloha

Dokumenty použité jako zdroje informací o SKD:

- Pravidla Systému krátkodobých dluhopisů
- Systém krátkodobých dluhopisů Příručka účastníka
- Provozní řád Systému krátkodobých dluhopisů
- Havarijní plán SKD
- Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, v platném znění
- zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, v platném znění
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. července 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012